VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA

NUTARIMAS
DĖL NAUDOJIMOSI AB „AMBER GRID“ GAMTINIŲ DUJŲ PERDAVIMO SISTEMA TAISYKLIŲ DERINIMO

2018 m. gegužės 31 d. Nr. O3E-177
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 49 straipsnio 3 dalimi, Reikalavimų naudojimosi gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklėms ir naudojimosi gamtinių dujų skirstymo sistema taisyklėms, patvirtintų Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) 2012 m. liepos 5 d. nutarimu O3-178 „Dėl Reikalavimų naudojimosi gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklėms ir naudojimosi gamtinių dujų skirstymo sistema taisyklėms patvirtinimo“, 20 ir 21 punktais bei atsižvelgdama į AB „Amber Grid“ 2018 m. balandžio 19 d. raštą Nr. 7-293-366 ir 2018 m. gegužės 28 d. raštą Nr. 7-293-479, Komisijos Dujų ir elektros departamento Dujų skyriaus 2018 m. gegužės 30 d. pažymą Nr. O5E-143 „Dėl Naudojimosi AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklių derinimo“, Komisija n u t a r i a:

1. Derinti Naudojimosi AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistema taisykles (pridedama).

2. Pripažinti netekusiu galios Komisijos 2017 m. gegužės 31d. nutarimą Nr. O3E-163 „Dėl Naudojimosi akcinės bendrovės „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklių derinimo.

3. Nustatyti, kad šis nutarimas įsigalioja nuo 2018 m. liepos 2 dienos.

Šis nutarimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Komisijos pirmininkė Inga Žilienė

PATVIRTINTA
AB „Amber Grid“ valdybos
2018-05-28 sprendimu Nr. 9

PERDAVIMO SISTEMOS OPERATORIUS
AB „AMBER GRID“

NAUDOJIMOSI AB „AMBER GRID“ GAMTINIŲ DUJŲ PERDAVIMO SISTEMA TAISYKLĖS

Versija 5.0

Vilnius, 2018

TAISYKLIŲ TURINYS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS 2
2. VARTOJAMOS SĄVOKOS IR SANTRUMPOS 2
3. PSO IR SISTEMOS NAUDOTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS 7
4. PSO IR KITŲ DUJŲ SISTEMŲ OPERATORIŲ BENDRADARBIAVIMAS 8
5. PERDAVIMO SISTEMA 8
6. PERDAVIMO SUTARTIS IR JOS SUDARYMO TVARKA 9
7. PAJĖGUMŲ PASKIRSTYMAS 12
8. ANTRINĖ PAJĖGUMŲ RINKA 17
9. PERDAVIMO SISTEMOS PERKROVOS VALDYMAS 19
10. KIEKIO PARAIŠKŲ TEIKIMO IR PATVIRTINIMO TVARKA 22
11. PRISKIRIAMŲ DUJŲ KIEKIŲ NUSTATYMAS 26
12. VARTOJIMO PAJĖGUMŲ NUSTATYMAS VIDINIAME IŠLEIDIMO TAŠKE 28
13. PERDAVIMO KAINŲ NUSTATYMAS IR TAIKYMAS 28
14. APMOKĖJIMO UŽ PASLAUGAS TVARKA 30
15. SUTARTINIŲ PRIEVOLIŲ ĮVYKDYMO UŽTIKRINIMAS 32
16. DUJŲ APSKAITA 34
17. DUJŲ KOKYBĖ 37
18. PERDAVIMO RIBOJIMO AR NUTRAUKIMO ATVEJAI IR TVARKA 37
19. KONFLIKTŲ SPRENDIMAS 39
20. NENUGALIMA JĖGA (FORCE MAJEURE) 39
21. KONFIDENCIALUMAS 40
22. INFORMAVIMAS 40
23. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS 41

1 priedas 41
2 priedas 42

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Naudojimosi AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančia Direktyvą 2003/55/EB (OL 2009, L 211, p. 94), 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinančiu Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 (OL 2009, L 211, p. 36), 2014 m. kovo 26 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 312/2014, kuriuo nustatomas dujų perdavimo tinklų balansavimo kodeksas, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymu, Reikalavimais naudojimosi gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklėms ir naudojimosi gamtinių dujų skirstymo sistema taisyklėms, parvirtintais Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2012 m. liepos 5 d. nutarimu Nr. O3-178„Dėl Reikalavimų naudojimosi gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklėms ir naudojimosi gamtinių dujų skirstymo sistema taisyklėms patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nuostatomis.

2. Taisyklės nustato perdavimo sistemos operatoriui AB „Amber Grid“ (toliau – PSO) priklausančios perdavimo sistemos naudojimosi tvarką bei sąlygas, informacijos keitimosi tarp PSO ir perdavimo sistemos naudotojų (toliau – sistemos naudotojai) tvarką bei sąlygas, bendradarbiavimo tarp PSO ir kitų dujų sistemų operatorių gaires, PSO ir sistemos naudotojų teises, pareigas bei atsakomybę.

3. Taisyklės taikomos sistemos naudotojams, tiesiogiai prie PSO perdavimo sistemos prijungtų vartotojų sistemų savininkams, skirstymo ir kitų dujų sistemų, sujungtų su perdavimo sistema, operatoriams, kiek tai yra susiję su PSO ir šių operatorių bendradarbiavimo sutartyse numatytomis operatorių bendradarbiavimo ir informacijos tarp jų keitimosi nuostatomis.

4. Taisyklėmis siekiama užtikrinti, kad sistemos naudotojams būtų suteikiama galimybė objektyviomis, sąžiningomis, lygiomis, nediskriminuojančiomis sąlygomis naudotis PSO perdavimo sistema, kad PSO teikiamos gamtinių dujų perdavimo paslaugos būtų skaidrios ir būtų sudarytos visos sąlygos efektyviai išnaudoti perdavimo sistemos pajėgumus.

5. Laikytis Taisyklių nuostatų privaloma PSO, visiems sistemos naudotojams, taip pat asmenims, kurie gamtinių dujų sektorių reglamentuojančiuose teisės aktuose ir Taisyklėse nustatyta tvarka ketina tapti PSO sistemos naudotojais. Taisyklės yra neatskiriama perdavimo sutarčių dalis ir taikomos visa apimtimi.

6. Taisyklės parengtos vadovaujantis skaidrumo ir viešumo, sistemos naudotojų nediskriminavimo, sąžiningumo, konkurencingumo skatinimo, saugumo ir patikimumo, aiškumo ir konkretumo, techninio ir ekonominio efektyvumo principais.

7. Perdavimo sistemos balansavimas vykdomas AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistemos balansavimo taisyklėse (toliau – Balansavimo taisyklės) nustatyta tvarka.

8. PSO parengia atskirą techninių pajėgumų skaičiavimo tvarką.

II SKYRIUS
VARTOJAMOS SĄVOKOS IR SANTRUMPOS

9. **Taisyklėse vartojamos sąvokos**:

Antrinė pajėgumų rinka (toliau – **antrinė rinka**) – ne pirminėje rinkoje parduodamų pajėgumų rinka, kurioje sistemos naudotojai tarpusavyje, tarpininkaujant PSO, prekiauja pajėgumais, perleidžiant teises (ar jų dalį) naudotis tam tikro laikotarpio pajėgumais tam tikrame įleidimo ar išleidimo taške pagal dvišalę pajėgumų pirkimo – pardavimo sutartį.

Ataskaitinis laikotarpis – vienas dujų mėnuo.

Bendradarbiavimo sutartis – PSO ir kitos dujų sistemos operatoriaus sudaryta sutartis, siekiant efektyvinti perdavimo ir kitas paslaugas įleidimo ir išleidimo taškuose, lengvinti komercinį ir techninį šių operatorių bendradarbiavimą.

Darbo dienos – dienos nuo pirmadienio iki penktadienio, išskyrus Lietuvos Respublikos valstybinių švenčių ir poilsio dienas.

Didinamasis pajėgumas (angl. *incremental capacity*) – potencialus būsimas didesnis techninis pajėgumas dėl rinkos veikimu grindžiamų procedūrų taikymo arba potencialus naujas pajėgumas, sukurtas ten, kur šiuo metu pajėgumų neturima, investuojant į fizinę infrastruktūrą arba ilgam laikui optimizuojant pajėgumus.

Dujų ketvirtis (toliau – **ketvirtis**) – laikotarpis nuo sausio 1 d. 7.00 val. iki balandžio 1 d. 7.00 val.; laikotarpis nuo balandžio 1 d. 7.00 val. iki liepos 1 d. 7.00 val.; laikotarpis nuo liepos 1 d. 7.00 val. iki spalio 1 d. 7.00 val.; laikotarpis nuo spalio 1 d. 7.00 val. iki sausio 1 d. 7.00 val.

Dujų kiekio paraiška (toliau – **kiekio paraiška**) – sistemos naudotojo išankstinis pranešimas perdavimo sistemos operatoriui apie faktinį dujų srautą, kurį sistemos naudotojas nori įleisti į sistemą arba išleisti iš jos.

Dujų kiekio suderinimas (angl. *Matching*) – įleidimo ir išleidimo taške dujas pristatančio sistemos naudotojo ir jas gaunančio sistemos naudotojo dujų kiekio paraiškose nurodytų dujų kiekių suvienodinimas.

Dujų metai (toliau – **metai**) – laikotarpis, prasidedantis kiekvienų metų sausio 1 d. 7.00 val. ir pasibaigiantis ateinančių metų sausio 1 d. 7.00 val.

Dujų mėnuo (toliau – **mėnuo**) – laikotarpis, prasidedantis kiekvieno kalendorinio mėnesio 1 d. 7.00 val. ir pasibaigiantis ateinančio kalendorinio mėn. 1 d. 7.00 val.

Dujų tiekimo para (toliau – **dujų para, para**) – laikotarpis nuo vienos dienos 7.00 val. iki kitos dienos 7.00 val..

Elektroninė perdavimo paslaugų užsakymo ir administravimo sistema (toliau – elektroninė perdavimo paslaugų sistema arba EPPS) – PSO sukurta ir administruojama informacijos ir paslaugų teikimo internetu elektroninė sistema, kurioje PSO ir sistemos naudotojai keičiasi informacija dėl pajėgumų užsakymo ir paskirstymo pirminėje ir antrinėje rinkoje, pajėgumų perleidimo, atsisakymo, dujų kiekio paraiškų teikimo ir priskyrimo, balansavimo ir kitų perdavimo paslaugų bei kita susijusia svarbia informacija.

Energijos identifikavimo kodas (toliau – **Identifikacinis kodas**) – sistemos naudotojui suteiktas identifikacinis kodas, remiantis Energijos identifikavimo kodų (EIK) sistema (angl. *Energy Identification Code (EIC) system*).

Faktinio dujų kiekio priskyrimas (toliau – **priskyrimas**) (angl. *Allocation*) – perdavimo sistemos operatoriaus sistemos naudotojui priskirtas tam tikrame įleidimo taške įleidžiamas ir (ar) išleidimo taške išleidžiamas gamtinių dujų kiekis, išreikštas kilovatvalandėmis ir (ar) kubiniais metrais.

Fizinė perkrova – padėtis, kai pajėgumų panaudojimo lygis tam tikru metu viršija perdavimo sistemos techninius pajėgumus.

Galutinis priskyrimas – sistemos naudotojui už balansavimo laikotarpį galutinai priskirtų dujų kiekių suma.

Gamtinių dujų apskaitos vieta (toliau – **apskaitos vieta**) – vieta, kurioje įrengtos gamtinių dujų matavimo priemonės, skirtos konkrečiame sistemos naudotojo objekte sunaudotų dujų kiekio apskaitai.

Gamtinių dujų tiekimo saugumo papildomos dedamosios prie gamtinių dujų perdavimo kainos lėšos (toliau – **saugumo dedamosios lėšos**) – perdavimo sistemos naudotojų mokėtinos lėšos suskystintų gamtinių dujų (toliau – SGD) terminalo, jo infrastruktūros ir jungties visoms pastoviosioms eksploatavimo sąnaudoms, reikalingoms SGD terminalo veiklai užtikrinti, kompensuoti.

Gamtinių dujų vartojimo pajėgumai (toliau – **vartojimo pajėgumai**) – tai gamtinių dujų sistemos naudotojui reikalingas didžiausias gamtinių dujų paros kiekis, kuris reikalingas jų

maksimaliems gamtinių dujų vartojimo poreikiams užtikrinti kiekvienoje gamtinių dujų pristatymo vietoje.

Ilgalaikės paslaugos – perdavimo sistemos operatoriaus siūlomos vieneriems metams ar ilgesniam laikotarpiui teikiamos paslaugos.

Išleidimo pajėgumai – perdavimo sistemos pajėgumai atitinkamame išleidimo taške.

Išleidimo taškas – vieta, kurioje baigiasi dujų perdavimas ir dujos patiekiamos į gretimą perdavimo sistemą, skirstymo sistemą ar tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtą vartotojo sistemą. Jei skirstymo sistema su perdavimo sistema jungiasi keliose perdavimo sistemos vietose, tai visos susijungimo vietos laikomos vienu išleidimo tašku.

Išleidžiamas dujų kiekis – dujų kiekis, kuris buvo išleistas ar ketinamas išleisti iš perdavimo sistemos išleidimo taške.

Įleidimo pajėgumai – perdavimo sistemos pajėgumai atitinkamame įleidimo taške.

Įleidimo taškas – vieta, kurioje dujos pristatomos į perdavimo sistemą iš gretimos perdavimo sistemos ar SGD terminalo, ir kurioje prasideda dujų perdavimas per gamtinių dujų perdavimo sistemą.

Įleidžiamas dujų kiekis – dujų kiekis, kuris buvo įleistas ar ketinamas įleisti į perdavimo sistemą įleidimo taške.

Jungties sutartis – gretimų perdavimo sistemų operatorių, kurių sistemos yra sujungtos tam tikrame sujungimo taške, sutartis, kuria nustatomos dujų tiekimo ir (arba) ėmimo sujungimo taške sąlygos, veiklos procedūros ir nuostatos siekiant palengvinti efektyvią sujungtų perdavimo tinklų sąveiką, vadovaujantis 2015 m. balandžio 30 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2015/703, kuriuo nustatomas sistemų sąveikos ir duomenų mainų tinklo kodeksas (OL 2013, L 273, p. 5), nuostatomis.

Kasdienės apskaitos vietos – dujų apskaitos vietos, kuriose įrengtos nuotolinio duomenų surinkimo sistemos, ir kuriose dujų kiekis fiksuojamas ne rečiau kaip kartą per parą.

Maksimalus valandinis dujų kiekis (toliau – **MVK**) turi reikšmę, apibrėžtą 87.2.3 papunktyje.

Mažesnio pareiškiamo dujų kiekio taisyklė (angl. *'Lesser' rule principle*) – taisyklė, kad jeigu abiejose įleidimo ar išleidimo taško pusėse pateikti kiekiai skiriasi, patvirtintas kiekis bus lygus mažesniajam iš dviejų pateiktų kiekių.

„**Naudok arba prarask" mechanizmas** (angl. *Use it or lose it / UIOLI*) – pajėgumų perkrovų valdymo procedūra, kurios metu yra iš naujo paskirstomi užsakyti, tačiau nepanaudoti perdavimo pajėgumai.

Nekasdienės apskaitos vietos – dujų apskaitos vietos, kuriose dujų kiekis fiksuojamas rečiau nei kiekvieną parą.

Nepanaudoti pajėgumai – nuolatiniai pajėgumai, kuriuos sistemos naudotojas įgijo pagal perdavimo sutartį, tačiau kurių tas sistemos naudotojas dar nepaskyrė iki sutartyje nurodyto termino.

Nuolatiniai pajėgumai – dujų perdavimo pajėgumai, kurių nepertraukiamumą perdavimo sistemos operatorius garantuoja sutartimi.

Pajėgumų paskirstymo mechanizmas – PSO pasirinktų priemonių sistema, leidžianti perdavimo sistemos naudotojams paskirstyti pajėgumus ekonomiškiausiu, efektyviausiu ir optimaliu būdu.

Pajėgumų užsakymas internetu – perdavimo pajėgumų užsakymo internetu procedūra, kai sistemos naudotojas, norintis užsakyti pajėgumus, privalo prisijungti prie PSO informacijos ir paslaugų teikimo internetu elektroninės sistemos (EPPS), naudodamas jam suteiktą individualų identifikacinį kodą ir slaptažodį.

Pajėgumų užsakymas raštu – perdavimo pajėgumų užsakymo procedūra, kai sistemos naudotojas pagal PSO interneto svetainėje pateiktą užsakymo formą siunčia pajėgumų užsakymą faksu ar įprastu paštu, arba elektroniniu paštu, prieš tai PSO internetinėje sistemoje (EPPS) užregistravęs savo elektroninio pašto adresą, iš kurio visi išsiųsti pajėgumų užsakymai yra tą sistemos naudotoją įpareigojantys.

Papildomi pajėgumai – pajėgumai, atsiradę taikant vieną iš perkrovos valdymo priemonių – perkrovos valdymo atveju; arba pajėgumai, viršijantys sistemos naudotojo užsakytus pajėgumus – kiekio paraiškų teikimo atveju.

Patikslinta dujų kiekio paraiška (toliau – **patikslinta kiekio paraiška**) – vėlesnis pranešimas apie patikslintą kiekio parašką.

Patikslintos dujų kiekio paraiškos teikimo ciklas (toliau – **patikslintos kiekio paraiškos ciklas**) – perdavimo sistemos operatoriaus vykdomas procesas, siekiant sistemos naudotojui, laiku atsiuntusiam patikslintą kiekio paraišką, atitinkamai laiku pateikti patvirtinimo pranešimą.

Patvirtinimo pranešimas – perdavimo sistemos operatoriaus sistemos naudotojui pateiktas pranešimas, informuojantis apie sistemos naudotojui konkrečiai dujų parai patvirtintą dujų kiekį.

Patvirtintas dujų kiekis – perdavimo sistemos operatoriaus sistemos naudotojui konkrečiai dujų parai, kaip numatoma pagal pirminį arba patikslintą tvarkaraštį, patvirtintas transportuotinas dujų kiekis.

Perdavimo paslaugų sutartis (toliau – **perdavimo sutartis**) – tarp perdavimo sistemos operatoriaus ir sistemos naudotojo sudaryta sutartis, suteikianti sistemos naudotojams teisę naudotis perdavimo sistema ir užtikrinanti perdavimo paslaugų sistemos naudotojams vykdymą.

Perdavimo sistemos pajėgumai (toliau – **pajėgumai**) – didžiausias gamtinių dujų srautas, išreikštas kubiniais metrais per laiko vienetą arba energijos vienetu per laiko vienetą, kuriuo sistemos naudotojas turi teisę naudotis pagal perdavimo sutarties nuostatas.

Perkrovos valdymas – pajėgumų visumos valdymas, siekiant optimaliai ir maksimaliai išnaudoti techninius pajėgumus ir laiku nustatyti būsimos perkrovos vietas.

Pertraukiamieji pajėgumai – pajėgumai, kurių veikimą gali nutraukti perdavimo sistemos operatorius Taisyklėse numatytomis sąlygomis.

Pertraukiamosios paslaugos – paslaugos, siūlomos perdavimo sistemos operatoriaus, remiantis pertraukiamaisiais pajėgumais.

Perviršinio rezervavimo ir atpirkimo sistema (angl. *Oversubscription and buy-back*) – PSO taikomas mechanizmas, kai PSO, nustatęs potencialiai nepanaudotinų paskirstytų pajėgumų konkrečiame perdavimo sistemos taške kiekį, rinkai pasiūlo papildomus pajėgumus, viršijančius techninius pajėgumus, ir, susidarius situacijai, kai PSO negali patenkinti sistemos naudotojų poreikio naudotis pajėgumais, viršijančiais techninius pajėgumus, PSO techninius pajėgumus viršijantį užsakytą pajėgumų kiekį siekia atpirkti antrinėje rinkoje.

Pirmas atėjai, pirmas gavai principas (angl. *„First Come – First Served" Principle*) – pajėgumų paskirstymo būdas, kai pajėgumai paskirstomi pirmiausia tiems sistemos naudotojams, kurie kreipėsi dėl pajėgumų užsakymo anksčiausiai.

Pirminė pajėgumų rinka (toliau – **pirminė rinka**) – perdavimo sistemos operatoriaus tiesiogiai parduodamų pajėgumų rinka.

Pirminis priskyrimas – sistemos naudotojui už balansavimo laikotarpį preliminariai priskirtų dujų kiekių suma.

Priėmimo vieta – įleidimo į perdavimo sistemą taškai, kuriuose sistemos naudotojas fiziškai pristato dujas į PSO priklausančią perdavimo sistemą.

Pristatymo vieta – išleidimo iš perdavimo sistemos taškai, kuriuose baigiasi dujų perdavimas ir PSO sistemos naudotojui fiziškai patiekia dujas į gretimų gamtinių dujų operatorių sistemas ar tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtą vartotojo sistemą.

Proporcingumo (*pro rata*) principas – dujų kiekių priskyrimo įleidimo ir išleidimo taškuose procedūra, pagal kurią tiekiamas dujų kiekis sistemos naudotojams yra paskirstomas proporcingai faktiniams išmatuotiems dujų kiekiams ar pateiktoms kiekio paraiškoms. Proporcingumo principas taip pat reiškia ir perdavimo pajėgumų paskirstymo principą, kai turimi perdavimo pajėgumai paskirstomi proporcingai užsakytiems pajėgumams.

Sistemos naudotojas – su perdavimo sistemos operatoriumi sudaręs sutartį asmuo, kuris tiekia gamtines dujas į perdavimo sistemą arba kuriam jos tiekiamos iš perdavimo sistemos.

Sujungimo taškas (angl. *interconnection point*) – fizinis ar virtualus taškas, jungiantis gretimas dujų įleidimo ir išleidimo sistemas .

Susietieji pajėgumai – tipinis siūlomų nuolatinių pajėgumų produktas, kurį sudaro dujų įleidimo pajėgumai ir juos atitinkantys dujų išleidimo pajėgumai abiejose sujungimo taško pusėse.

Susietojo pajėgumų paskirstymo būdas – pajėgumų paskirstymo būdas, kai sujungimo taške su Latvijos Respublikos gamtinių dujų perdavimo sistema kartu paskirstomi ir perdavimo pajėgumai, ir atitinkamas gamtinių dujų biržoje įsigytas dujų kiekis.

Susijusi (sandorio) šalis – gretima užsienio valstybės perdavimo sistema ar suskystintų gamtinių dujų terminalo infrastruktūra besinaudojantis fizinis ar juridinis asmuo, perdavimo sistemos įleidimo, išleidimo taškuose tiekiantis gamtines dujas sistemos naudotojui, arba kuriam sistemos naudotojas jas tiekia.

Sutartinė perkrova – padėtis, kai nuolatinių pajėgumų sutartinis paklausos lygis viršija techninius pajėgumus.

Techniniai pajėgumai – didžiausi nuolatiniai pajėgumai, kuriuos perdavimo sistemos operatorius gali siūlyti sistemos naudotojams, atsižvelgdamas į sistemos vientisumą ir perdavimo tinklo eksploatacijos reikalavimus.

Techninio balansavimo sąskaita (angl. *Operational Balancing Account*) – gretimų dviejų perdavimo sistemų operatorių ar PSO ir SGD terminalo operatoriaus administruojama sąskaita, skirta fiksuoti transportuojamų dujų kiekių skirtumus įleidimo arba išleidimo taške, siekiant dujų kiekius priskirti sistemos naudotojams pagal kiekio paraiškose patvirtintus dujų kiekius.

Techninio balansavimo sutartis (angl. *Operational Balancing Agreement*) – gretimų dviejų perdavimo sistemų operatorių sudaryta sutartis dėl techninio balansavimo organizavimo.

Tipinis pajėgumų produktas – tam tikras pajėgumų kiekis įleidimo ar išleidimo taške per nustatytą laikotarpį (metus, ketvirtį, mėnesį, parą ar einamąją parą).

Trumpalaikės paslaugos – perdavimo sistemos operatoriaus siūlomos trumpiau nei vienerius metus teikiamos paslaugos.

Turimi pajėgumai – techninių pajėgumų dalis, kuri dar nėra užsakyta pagal perdavimo sutartį.

Vidinis išleidimo taškas – perdavimo sistemos išleidimo taškas į dujų skirstymo sistemas ir į Lietuvos vartotojų sistemas, kurios yra tiesiogiai prijungtos prie perdavimo sistemos.

Viršutinė gamtinių dujų šilumingumo vertė (toliau – **viršutinė šilumingumo vertė**) (angl. *Gross Calorific Value*) – šilumos (energijos) kiekis, gaunamas visiškai sudegus, esant pastoviam slėgiui, vienam kubiniam metrui gamtinių dujų ore, kai visi degimo metu išsiskyrę produktai atvėsta iki nustatytos pradinės reagentų temperatūros ir yra dujinės būsenos, išskyrus degimo metu susidariusį vandenį. Į šilumos kiekį įskaičiuojama ir šiluma, kuri išsiskiria kondensuojantis degimo produktuose esančiam vandens garui.

Virtualus išleidimo taškas – apibrėžtos fizinės vietos perdavimo sistemoje neturintis komercinis dujų išleidimo iš perdavimo sistemos taškas.

Virtualus įleidimo taškas – apibrėžtos fizinės vietos perdavimo sistemoje neturintis komercinis dujų įleidimo į perdavimo sistemą taškas.

Virtualus prekybos taškas – apibrėžtos fizinės vietos perdavimo sistemoje neturintis taškas, kuriame vykdoma prekyba gamtinėmis dujomis.

10. **Taisyklėse vartojamos santrumpos**:

10.1. Abreviatūros ir akronimai:

DAS – dujų apskaitos stotis;

DSS – dujų skirstymo stotis;

EPPS – elektroninė perdavimo paslaugų užsakymo ir administravimo sistema (elektroninė perdavimo paslaugų sistema);

MVK – maksimalus valandinis dujų kiekis;

P – para P („P – 1“, „P + 1“ ir t. t., reiškia paras, einančias prieš ar po paros P);

PSO – perdavimo sistemos operatorius AB „Amber Grid“;

SGD terminalas – suskystintų gamtinių dujų terminalas;

SSO – skirstymo sistemos operatorius;

VKEKK ar Komisija – Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija.

10.2. Mato vienetai:

bar (baras) – dujų slėgio sistemoje vienetas;

kWh – kilovatvalandė (dujų energijos vienetas), apskaičiuota pagal viršutinę šilumingumo vertę;

m^3 – kubinis metras dujų (dujų tūrio vienetas), esant normalioms sąlygoms, nustatytoms Taisyklėse;

^{o}C – temperatūros vienetas, išreikštas Celsijaus laipsniais.

11. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Gamtinių dujų įstatymas, Balansavimo taisyklės.

12. Taisyklėse formuluojami terminai „ne vėliau kaip likus n darbo dienų iki periodo, kuriam užsakomi pajėgumai, pradžios“, „ne vėliau kaip likus n darbo dienų iki naudojimosi pajėgumais periodo pradžios“, turi būti suprantami kaip terminai, jog iki perdavimo pradžios ar naudojimosi pajėgumais pradžios turi būti likęs pilnų n darbo dienų skaičius. Tarkime, esant nuostatai, jog „užsakymai priimami ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki periodo, kuriam užsakomi pajėgumai, pradžios“, ir, jei periodo (P) pradžia yra penktadienis, užsakymai turi būti pateikiami vėliausiai pirmadienį (P – 4), jei periodo pradžia (P) yra ketvirtadienis, užsakymai turi būti pateikti vėliausiai penktadienį (P – 6).

13. Jei operacijos, susijusios su perdavimo paslaugų užsakymu ir administravimu, vykdomos per EPPS, šiose taisyklėse nurodyti terminai fiksuojami neišskiriant darbo ir poilsio dienų, jei minėtos operacijos vykdomos raštu (el. paštu, faksu, telefonu ar įprastu paštu), Taisyklėse terminai nurodomi darbo dienomis.

14. Visos Taisyklėse nurodytos sąvokos ir terminai, susiję su informacijos teikimu, nurodyti Lietuvos laiku, t. y. žiemos laiku naudojamas EET (angl. *Eastern European Time*) laikas, vasaros laiku naudojamas EEST (angl. *Eastern European Summer Time*) laikas.

III SKYRIUS
PSO IR SISTEMOS NAUDOTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS

15. **PSO ir sistemos naudotojų teisės ir pareigos:**

15.1. PSO turi teisę:

15.1.1. nustatyti Taisykles;

15.1.2. nustatyti Balansavimo taisykles;

15.1.3. reikalauti sistemos naudotojų vykdyti Taisyklių ir Balansavimo taisyklių nuostatas;

15.1.4. atsisakyti suteikti teisę naudotis perdavimo sistema ir apriboti ar nutraukti dujų perdavimą vadovaujantis Taisyklių XVIII skyriuje, bei Gamtinių dujų įstatyme nustatyta tvarka;

15.1.5. reikalauti sistemos naudotojų apmokėti už jiems suteiktas perdavimo paslaugas Taisyklėse nustatyta tvarka;

15.1.6. naudotis kitomis PSO suteiktomis teisėmis nustatytomis Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktuose, Gamtinių dujų įstatyme, Taisyklėse bei Balansavimo taisyklėse.

15.2. PSO turi pareigą:

15.2.1. užtikrinti patikimą perdavimo sistemos funkcionavimą, efektyvų ir saugų dujų perdavimą;

15.2.2. suteikti teisę pasinaudoti perdavimo sistema visiems sistemos naudotojams Taisyklėse ir Gamtinių dujų įstatyme nustatytomis sąlygomis.

15.2.3. užtikrinti dujų perdavimą sistemos naudotojui iki pristatymo vietos;

15.2.4. perduoti dujas Taisyklėse nustatyta tvarka;

15.2.5. sistemos naudotojams pateikti reikiamą ir savalaikę su perdavimo paslaugomis susijusią informaciją Taisyklėse ir Balansavimo taisyklėse nustatyta tvarka;

15.2.6. vykdyti perdavimo sistemos balansavimą Balansavimo taisyklėse nustatyta tvarka;

15.2.7. vykdyti kitas Taisyklių, Balansavimo taisyklių ir Gamtinių dujų įstatyme nurodytas PSO pareigas.

15.3. Sistemos naudotojai turi teisę:

15.3.1. pasinaudoti perdavimo sistema Taisyklėse nustatyta tvarka;

15.3.2. gauti reikiamą su perdavimo paslaugomis susijusią ir kitą pagal Taisykles PSO pareigoms priskirtą sistemos naudotojams teikti informaciją Taisyklėse nustatyta tvarka;

15.3.3. gauti sąskaitas už jiems suteiktas perdavimo paslaugas Taisyklėse nustatyta tvarka;

15.3.4. reikalauti PSO vykdyti pareigas, nustatytas Taisyklėse ir Balansavimo taisyklėse;

15.3.5. naudotis kitomis sistemos naudotojams suteiktomis teisėmis nustatytomis Gamtinių dujų įstatyme, Taisyklėse bei Balansavimo taisyklėse.

15.4. Sistemos naudotojai turi pareigą:

15.4.1. laikytis Taisyklių ir Balansavimo taisyklių nuostatų;

15.4.2. pristatyti PSO dujas į priėmimo vietas ir priimti iš PSO dujas pristatymo vietose Taisyklėse nustatyta tvarka;

15.4.3. apmokėti už jiems suteiktas perdavimo paslaugas Taisyklėse nustatyta tvarka;

15.4.4. PSO pateikti reikiamą su perdavimo paslaugomis susijusią informaciją Taisyklėse ir Balansavimo taisyklėse nustatyta tvarka;

15.4.5. vykdyti kitas Taisyklių, Balansavimo taisyklių ir Gamtinių dujų įstatyme nurodytas sistemos naudotojams priskirtas pareigas.

IV SKYRIUS
PSO IR KITŲ DUJŲ SISTEMŲ OPERATORIŲ BENDRADARBIAVIMAS

16. PSO bendradarbiauja su kitų dujų sistemų operatoriais keisdamasis su jais būtina technine ir komercine informacija.

17. PSO ir kitų dujų sistemų operatorių bendradarbiavimo gairės, informacijos teikimo mastai, periodiškumas bei kitos susijusios sąlygos yra nustatomos PSO ir kitų dujų sistemų operatorių sudarytose bendradarbiavimo sutartyse nurodyta tvarka ir sąlygomis.

18. PSO ir Latvijos perdavimo sistemos operatoriaus bendradarbiavimo gairės, informacijos teikimo mastai, periodiškumas bei kitos susijusios sąlygos yra nustatomos jungties sutartyje, kuris sudaromas vadovaujantis 2015 m. balandžio 30 d. Europos Komisijos reglamento (ES) 2015/703, kuriuo nustatomas sistemų sąveikos ir duomenų mainų tinklo kodeksas, nuostatomis. Dėl jungties sutartyse numatomų nustatyti dujų kiekių derinimo taisyklių, dujų kiekių priskyrimo taisyklių bei pranešimo procedūrų įvykus išskirtiniam įvykiui, PSO konsultuojasi su rinkos dalyviais.

19. Bendradarbiavimo sutartys su SSO gali būti nesudaromos, kai į skirstymo sistemas perduodamos dujos nėra tiekiamos kitiems sistemos naudotojams nei SSO.

20. Bendradarbiavimo sutartyse turi būti nurodoma:

20.1. dujų kiekių suderinimo procedūros, jei jos taikomos;

20.2. kaip vykdoma dujų apskaita;

20.3. kokie yra dujų slėgio įleidimo arba išleidimo taške reikalavimai;

20.4. kokios yra dujų kiekių priskyrimo įleidimo arba išleidimo taškuose (bendradarbiavimo sutarties su gretimos perdavimo sistemos operatoriumi ar SGD terminalo operatoriumi atveju) taisyklės;

20.5. kaip keičiamasi licencijuojamų paslaugų teikimui būtina informacija;

20.6. veiksmai avarijų ir sutrikimų atvejais;

20.7. kitos teisės aktuose numatytos ir tinkamam operatorių bendradarbiavimui užtikrinti būtinos nuostatos.

V SKYRIUS
PERDAVIMO SISTEMA

21. PSO valdomą perdavimo sistemą sudaro:

21.1. magistraliniai dujotiekiai;

21.2. dujų kompresorių stotys (DKS);

21.3. dujų apskaitos stotys (DAS) tarpvalstybinėse jungtyse;

21.4. dujų skirstymo stotys (DSS) ar DAS išleidimo į skirstymo sistemas ir tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų vartotojų sistemas taškuose;

21.5. dujotiekių apsaugos nuo korozijos įrenginiai;

21.6. duomenų perdavimo ir ryšio sistemos.

22. Perdavimo sistemos maksimalus eksploatacinis slėgis – 54 bar.

23. Perdavimo sistemos įleidimo taškai:

23.1. įleidimo iš Baltarusijos Respublikos perdavimo sistemos taškas. Dujų apskaitos vieta – Kotlovkos DAS;

23.2. Lietuvos bei Latvijos perdavimo sistemų sujungimo taškas. Dujų apskaitos vieta – Kiemėnų DAS;

23.3. įleidimo iš SGD terminalo sistemos taškas.

24. Perdavimo sistemos išleidimo taškai:

24.1. išleidimo į skirstymo sistemas taškai. Dujų apskaitos vieta – DSS arba DAS už kurios prasideda skirstymo sistema;

24.2. išleidimo į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtas vartotojų sistemas taškai. Dujų apskaitos vieta – DSS už kurios prasideda vartotojo sistema;

24.3. Lietuvos bei Latvijos perdavimo sistemų sujungimo taškas. Dujų apskaitos vieta – Kiemėnų DAS;

24.4. išleidimo į Rusijos Federacijos Kaliningrado srities perdavimo sistemą taškas. Dujų apskaitos vieta – Šakių DAS.

25. Vykdant prekybą dujomis, esančiomis perdavimo sistemoje, dujos įleidžiamos virtualiame įleidimo taške, o išleidžiamos virtualiame išleidimo taške.

26. Virtualiame prekybos taške dujomis prekiaujama pagal pirkimo–pardavimo sutartis, biržoje ir (ar) kitais būdais. Virtualiame prekybos taške prekiaujama dujomis, kurios yra įleistos per įleidimo taškus, tačiau dar neišleistos per išleidimo taškus.

27. Informaciją apie Virtualiame prekybos taške parduotus ir (ar) nupirktus dujų kiekius perdavimo sistemos operatoriui pateikia biržos operatorius ir (ar) tiekimo įmonė.

VI SKYRIUS
PERDAVIMO SUTARTIS IR JOS SUDARYMO TVARKA

28. Potencialus perdavimo sistemos naudotojas, siekdamas įgyti teisę naudotis PSO valdoma perdavimo sistema ir naudotis dujų perdavimo paslaugomis, privalo su PSO sudaryti perdavimo sutartį.

29. Sudarius perdavimo sutartį, prašymo teikėjas tampa sistemos naudotoju ir įgyja teisę užsakyti pajėgumus, transportuoti dujas perdavimo sistema ir atlikti kitus veiksmus, susijusius su naudojimusi perdavimo sistemos operatoriaus teikiamomis paslaugomis.

30. Potencialus perdavimo sistemos naudotojas, norėdamas sudaryti perdavimo sutartį, turi pateikti prašymą sudaryti perdavimo sutartį, nurodydamas būtinus pagal 35.2 papunktį duomenis ir dokumentus.

31. PSO, gavęs prašymą sudaryti perdavimo sutartį, turi teisę potencialaus perdavimo sistemos naudotojo pareikalauti pateikti paskutines (naujausias) finansines ataskaitas ir kitą svarbią informaciją potencialaus perdavimo sistemos naudotojo finansinei padėčiai nustatyti ir priimti sprendimą dėl potencialaus perdavimo sistemos naudotojo kreditinio patikimumo, vertinant to potencialaus sistemos naudotojo finansinius rezultatus, jų tvarumą, likvidumo, pelningumo ir skolos rodiklius, o jei tai nepakankama – ir kitus finansinius duomenis. Esant didelei rizikai dėl potencialaus perdavimo sistemos naudotojo mokumo, PSO turi teisę pareikalauti pateikti įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimo priemonę.

32. PSO, perdavimo sutarties galiojimo metu identifikavęs pasikeitusią (padidėjusią) riziką dėl sistemos naudotojo mokumo, dėl kurios, pagrįsta PSO nuomone, gali būti neįvykdyti sutartimi prisiimti įsipareigojimai, turi teisę jo pareikalauti pateikti įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimo priemones.

33. Sudarant perdavimo sutartį, gali būti nurodomas sistemos naudotojui suteiktas sistemos naudotojo Identifikacinis kodas (EIK).

34. Sistemos naudotojas, teikdamas prašymą sudaryti perdavimo sutartį pagal PSO svetainėje pateiktą formą, kartu sutinka sudaryti teisės naudotis EPPS sutartį. Sudarant teisės naudotis EPPS sutartį, sistemos naudotojui suteikiamas identifikacinis kodas bei slaptažodis, skirti naudotis EPPS.

35. **Prašymo sudaryti perdavimo sutartį pateikimo tvarka:**

35.1. Prašymas sudaryti perdavimo sutartį, kartu su 35.2 papunktyje nurodytais dokumentais, turi būti pateiktas PSO raštu (faksimiliniu ryšiu, registruotu laišku, per kurjerį ar elektroniniu paštu) pagal PSO interneto svetainėje skelbiamą prašymo formą.

35.2. Teikiant prašymą sudaryti perdavimo sutartį turi būti nurodomi šie duomenys ir pateikiami šie dokumentai:

35.2.1. prašymo teikiančio subjekto adresai ir rekvizitai (pavadinimas, įmonės kodas, PVM mokėtojo kodas, adresas, telefono numeris, faksas, el. pašto adresas, interneto svetainės adresas, banko rekvizitai);

35.2.2. subjekto atstovo (-ų), turinčio (-ių) teisę priimti įsipareigojimus subjekto vardu, kontaktiniai duomenys (įskaitant vardą, pavardę, pareigas, tel. Nr., faksą, el. pašto adresą), ir tokį įgaliojimą patvirtinantys dokumentai, jei perdavimo sutartį sudaro ne įmonės vadovas;

35.2.3. kontaktiniai duomenys (el. pašto adresas ir tel. Nr.), kuriais PSO turi teisę susisiekti dėl klausimų, susijusių su perdavimo paslaugų teikimu, 24 val. per parą.

35.3. PSO prašymo teikėjo gali paprašyti pateikti ir papildomų dokumentų, būtinų perdavimo sutarčiai sudaryti.

35.4. Prašymas kartu su nurodytais dokumentas turi būti pateiktas PSO ne vėliau nei 2 mėn. prieš pirmą kartą užsakant pajėgumus VII skyriuje nurodyta tvarka, išskyrus atvejus, kai PSO sutinka priimti prašymą kitu terminu nei nustatyta šiame papunktyje.

35.5. Po prašymo pateikimo pasikeitus prašymo teikėjo duomenims ar dokumentams, prašymo teikėjas per kiek įmanoma trumpesnį laikotarpį, bet ne ilgiau kaip per 3 darbo dienas, apie tai turi informuoti PSO.

36. **Prašymo nagrinėjimo tvarka ir sprendimo priėmimas:**

36.1. PSO, gavęs prašymą sudaryti perdavimo sutartį, įvertina prašyme nurodytus duomenis ir dokumentus (jų pakankamumą, pagrįstumą, tikslumą), apsvarsto prašymą ir per 14 kalendorinių dienų nuo prašymo gavimo dienos:

36.1.1. pasiūlo sudaryti perdavimo sutartį;

36.1.2. turi teisę paprašyti patikslinti / papildyti prašyme nurodytą informaciją ar pateiktus dokumentus, pateikiant paaiškinimus ir tokio prašymo pagrindimą;

36.1.3. identifikavęs rizikas, pareikalauja pateikti naujausias potencialaus perdavimo sistemos naudotojo finansines ataskaitas;

36.1.4. paprašo pateikti įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimo priemones, jei sistemos naudotojas neturi ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta kredito reitingo, kuris yra lygus arba didesnis nei Baa1 pagal Moody‘s agentūrą arba BBB+ pagal Standard&Poor‘s agentūrą arba BBB+ pagal Fitch Ratings agentūrą ir yra kitų aplinkybių (nemokumo kitiems tiekėjams požymiai, kitos finansinę riziką sąlygojančios aplinkybės), leidžiančių pagrįstai manyti, kad sistemos naudotojas gali nevykdyti savo įsipareigojimų pagal sutartį ir (ar) Taisykles;

36.1.5. atsisako patenkinti prašymą sudaryti perdavimo sutartį.

36.2. PSO prašymo papildyti / patikslinti duomenis ir (ar) įrodyti kreditinį patikimumą atveju, prašymo teikėjas patikslintą / papildytą prašymą ir prašomus dokumentus turi pateikti PSO per 7 kalendorines dienas nuo tokio prašymo gavimo.

36.3. PSO, gavęs patikslintą prašymą ir (ar) reikiamus dokumentus, apie sprendimą patenkinti prašymą naudotis perdavimo sistema prašymo teikėjui raštu informuoja per 7 kalendorines dienas.

36.4. Jei reikalaujamos informacijos ir (ar) dokumentų (pagal 36.1.2–36.1.3 papunkčius) per 7 kalendorinių dienų laikotarpį PSO negauna, prašymo nagrinėjimo procedūra yra sustabdoma, kol sistemos naudotojas pateiks reikalaujamus (pagal 36.1.2–36.1.3 papunkčius) dokumentus.

36.5. Atsisakymo patenkinti prašymą naudotis perdavimo sistema atveju, prašymo nagrinėjimo procedūros sustabdymo atveju, PSO prašymo teikėjui raštu nurodo tokio sprendimo priežastis.

36.6. Jei per 2 mėn. nuo pradinio prašymo sudaryti perdavimo sutartį pateikimo perdavimo sutartis tarp PSO ir prašymo teikėjo nėra sudaroma, prašymas pasinaudoti perdavimo sistema nustoja galiojęs.

36.7. Jei PSO per 14 kalendorinių dienų arba per 7 kalendorines dienas po papildomos informacijos gavimo į prašymą pasinaudoti perdavimo sistema neatsako, traktuojama, kad prašymas yra tinkamas.

37. **Perdavimo sutarties sudarymas:**

37.1. PSO pateikdamas siūlymą sudaryti perdavimo sutartį pagal 36.1.1 papunktį, prašymo teikėjui el. paštu ar faksu pateikia pagal PSO svetainėje pateikiamą perdavimo sutarties formą parengtą ir pasirašytą perdavimo sutartį.

37.2. Prašymo teikėjas pasirašytą perdavimo sutartį el. paštu ar faksu turi PSO išsiųsti per 5 darbo dienas nuo jos gavimo.

37.3. Jei PSO parengtoje sutartyje yra klaidų ar neatitikimų, prašymo teikėjas apie tai nedelsdamas turi pranešti PSO ir PSO turi perdavimo sutartį pakoreguoti.

37.4. PSO el. paštu ar faksu iš prašymo teikėjo gavęs pasirašytą sutartį, per 5 darbo dienas nuo pasirašytos sutarties gavimo dienos registruotu laišku išsiunčia prašymo teikėjui pasirašytos perdavimo sutarties 2 originalo egzempliorius.

37.5. Prašymo teikėjas pasirašytą perdavimo sutarties originalą (1 egzempliorių) registruotu laišku turi PSO išsiųsti per 5 darbo dienas nuo jos gavimo.

37.6. Jei prašymo teikėjas pasirašytos sutarties per 37.2 papunktyje nurodytą terminą neatsiunčia, prašymas sudaryti perdavimo sutartį laikomas atmestu ir PSO nedelsdamas apie tai informuoja prašymo teikėją ir Komisiją 38.1 papunktyje numatyta tvarka.

38. **Atsisakymo suteikti teisę naudotis perdavimo sistema pagrindai ir tvarka:**

38.1. Atsisakymo patenkinti prašymą naudotis perdavimo sistema ar pasirašyti perdavimo sutartį atveju, PSO per 10 darbo dienų apie šį savo sprendimą ir jo priežastis informuoja Komisiją.

38.2. PSO turi teisę atsisakyti suteikti teisę naudotis perdavimo sistema dėl šių priežasčių:

38.2.1. prašyme pateikta ne visa reikalinga informacija arba paaiškėja, kad ji yra klaidinga;

38.2.2. praleistas Taisyklių 35.4 papunktyje nustatytas prašymų pateikimo galutinis terminas;

38.2.3. nėra techninių galimybių suteikti perdavimo paslaugą;

38.2.4. asmuo, pateikęs prašymą, nėra sumokėjęs už anksčiau suteiktas perdavimo paslaugas, jei jos jam buvo teikiamos;

38.2.5. prie perdavimo sistemos prijungta vartotojo dujų sistema neatitinka Gamtinių dujų įstatymo ir kituose teisės aktuose nustatytų techninių reikalavimų;

38.2.6. kitais Gamtinių dujų įstatyme nustatytais atvejais.

39. **Perdavimo sutartis:**

39.1. Perdavimo sutartis įsigalioja ją pasirašius abiem šalims.

39.2. Perdavimo sutartis sudaroma neterminuotam laikui.

39.3. Taisyklės yra neatskiriama Perdavimo sutarties dalis.

39.4. Perdavimo sutartyje turi būti nurodoma:

39.4.1. sutarties šalys ir jų rekvizitai;

39.4.2. sutarties objektas;

39.4.3. perdavimo tvarka ir sąlygos;

39.4.4. paslaugų kainų nustatymo ir jų taikymo tvarka;

39.4.5. atsiskaitymų tvarka;

39.4.6. šalių įsipareigojimai, teisės ir pareigos;

39.4.7. dujų kiekio apskaita;

39.4.8. dujų kokybė;

39.4.9. dujų perdavimo ribojimo ar nutraukimo sąlygos;

39.4.10. ginčų nagrinėjimo tvarka;

39.4.11. sutarties pakeitimo, nutraukimo sąlygos;

39.4.12. informacijos apie perdavimo paslaugas pateikimo tvarka;

39.4.13. perdavimo sistemos balansavimo tvarka.

39.5. Perdavimo sutarties šalys nedelsdamos, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas, informuoja viena kitą raštu apie teisinio statuso, pavadinimo, adreso ar kitų rekvizitų pasikeitimus.

39.6. Perdavimo sutartis gali būti nutraukta:

39.6.1. perdavimo sutarties šalims susitarus;

39.6.2. vienai šaliai, pareiškusiai norą vienašališkai nutraukti perdavimo sutartį, prieš 10 dienų apie perdavimo sutarties nutraukimą įspėjus kitą šalį, jeigu ta šalis perdavimo sutarties neįvykdo ar netinkamai įvykdo ir tai yra esminis perdavimo sutarties pažeidimas Civilinio kodekso 6.217 straipsnio numatytais pagrindais, taip pat esminiu pažeidimu laikoma šie atvejai:

39.6.2.1.sistemos naudotojas laiku neatsiskaito už PSO suteiktas perdavimo paslaugas;

39.6.2.2.sistemos naudotojas esant Taisyklėse nustatytiems pagrindams nepateikia PSO Taisyklėse nustatytais terminais ir sąlygomis prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių.

39.6.3. PSO turi teisę vienašališkai nutraukti perdavimo sutartį, prieš 10 dienų apie perdavimo sutarties nutraukimą įspėjus sistemos naudotoją, jeigu sistemos naudotojas nesinaudoja perdavimo paslaugomis ilgesnį nei vienerių metų laikotarpį.

39.7. Apie nutrauktas perdavimo sutartis PSO nedelsdamas informuoja gamtinių dujų biržos operatorių bei SSO, į kurių skirstymo sistemas pagal nutrauktą perdavimo sutartį buvo transportuojamos gamtinės dujos.

40. **Perduodamo dujų kiekio planavimas:**

40.1. Sistemos naudotojas kas ketvirtį viso perdavimo sutarties galiojimo metu privalo EPPS nurodyti (deklaruoti) planuojamus kiekvieną mėnesį į perdavimo sistemą įleisti ir (arba) iš perdavimo sistemos išleisti dujų kiekius kiekvienai priėmimo ir pristatymo vietai, keturiems artimiausiems ketvirčiams į priekį ar trumpesniam laikotarpiui, jei sistemos naudotojas planuoja perdavimo sistema naudotis trumpesnį nei vieneri metai laikotarpį.

40.2. Planuojami į perdavimo sistemą įleisti ir (arba) iš perdavimo sistemos išleisti dujų kiekiai, dujų kiekių pakeitimai turi būti pateikiami PSO ne vėliau kaip prieš 10 kalendorinių dienų iki kiekvieno ketvirčio pradžios, pateikiant juos EPPS arba ne vėliau kaip prieš 15 kalendorinių dienų iki kiekvieno ketvirčio pradžios, pateikiant juos raštu.

40.3. PSO prašymu sistemos naudotojas privalo pateikti planuojamus į perdavimo sistemą įleisti ir (arba) iš perdavimo sistemos išleisti dujų kiekius ir kitam (nei nurodyta 40.1 papunktyje) PSO pageidaujamam laikotarpiui.

VII SKYRIUS
PAJĖGUMŲ PASKIRSTYMAS

41. Sistemos naudotojams, sudariusiems perdavimo sutartis su PSO, pajėgumų paskirstymas vyksta šiame skyriuje nurodyta tvarka.

42. Taisyklėse nustatytas pajėgumų paskirstymo mechanizmas taikomas visuose įleidimo ir išleidimo taškuose.

43. Pajėgumai įleidimo taškuose ir išleidimo taškuose paskirstomi atskirai ir nėra susieti.

44. Sistemos naudotojai turi teisę įsigyti tiek įleidimo pajėgumus, tiek ir išleidimo pajėgumus.

45. Įleidimo taškuose įsigyti įleidimo pajėgumus privalo tie sistemos naudotojai, kurie patiekia dujas į perdavimo sistemą. Sistemos naudotojai, pageidaujantys transportuoti dujas į skirstymo sistemas, kitas perdavimo sistemas ar prie perdavimo sistemos tiesiogiai prijungtų vartotojų sistemas, privalo įsigyti išleidimo pajėgumus. Sistemos naudotojai, pageidaujantys

transportuoti dujas gretimomis gamtinių dujų sistemomis, privalo sudaryti sutartis su gretimų gamtinių dujų sistemų operatoriais ir įsigyti gretimos gamtinių dujų sistemos įleidimo ir (ar) išleidimo pajėgumus.

46. **Perdavimo paslaugos ir pajėgumų produktai:**

46.1. Visuose sistemos įleidimo ir išleidimo taškuose PSO siūlo ilgalaikes, trumpalaikes bei pertraukiamąsias paslaugas. Tai yra, ilgalaikius, nuo 1 metų trukmės imtinai, ir trumpalaikius, iki 1 metų trukmės, nuolatinius (neviršijant techninių pajėgumų) bei pertraukiamuosius pajėgumus.

46.2. Visuose įleidimo ir išleidimo taškuose PSO siūlo šiuos tipinius pajėgumų produktus:

46.2.1. metų;

46.2.2. ketvirčio;

46.2.3. mėnesio;

46.2.4. paros;

46.2.5. einamosios paros pajėgumus.

46.3. Jeigu PSO identifikuoja ilgesnės trukmės pajėgumų poreikį, PSO gali pasiūlyti ilgesnės trukmės pajėgumų produktus (2 metų trukmės ir pan.), prieš tai informuodamas visus sistemos naudotojus ir EPPS paskelbdamas konkrečios trukmės pajėgumų paskirstymo terminus. Lietuvos bei Latvijos perdavimo sistemų sujungimo taške ilgesnės nei 1 metų trukmės pajėgumų produktais gali būti paskirstoma ne daugiau nei 80 proc. techninių sujungimo taško pajėgumų.

46.4. PSO gali pasiūlyti apribotuosius pajėgumų produktus, įskaitant apribotuosius pajėgumų produktus su perdavimo paslaugų pasinaudojimo apribojimais, t. y. pajėgumų produktus suteikiančius teisę transportuoti dujas tik į konkretų (-čius) perdavimo sistemos įleidimo ar išleidimo tašką (-us). Apie apribotuosius pajėgumų produktus PSO informuoja sistemos naudotojus EPPS ir (ar) PSO interneto svetainėje ne vėliau nei prieš 30 dienų iki jų taikymo.

46.5. Siūlomi pajėgumai yra išreikšti energijos vienetais per laiko vienetą – MWh / parą.

47. **Bendrosios pajėgumų paskirstymo nuostatos:**

47.1. Lietuvos bei Latvijos perdavimo sistemų sujungimo taške 10 proc. techninių sujungimo taško pajėgumų yra rezervuojama trumpalaikiams prieš dujų parą užsakomiems (angl. *day – ahead*) paros pajėgumams ir einamosios paros pajėgumams (angl. *within–day*).

47.2. Jei pajėgumų naudojimosi pradžios laikas sutampa, pirmiausia paskirstomi ilgalaikiai pajėgumai, kurių naudojimosi pradžia yra dujų metų pradžia. Paskirsčius ilgalaikius pajėgumus, paskirstomi trumpalaikiai pajėgumai.

47.3. Jei paskirstant tam tikros trukmės nuolatinius pajėgumus, paklausa pajėgumams viršija pasiūlą (pajėgumų poreikis didesnis nei laisvi techniniai pajėgumai), PSO sistemos naudotojams pasiūlo pertraukiamuosius šios trukmės pajėgumus.

47.4. PSO, nustatęs būtinybę atlikti pertraukiamųjų pajėgumų pertraukimą, pajėgumų pertraukimą sistemos naudotojams, tokiu mastu, koks yra būtinas nuolatinių pajėgumų užtikrinimui, vykdo taikant proporcingumo arba „pirmas atėjai, pirmas gavai“ principą, todėl:

47.4.1. jei užsakymai pertraukiamiesiems pajėgumams įsigyti buvo pateikti nustatytu (pagal 50, 51 punktus) užsakymų pateikimo laikotarpiu, pertraukiamųjų pajėgumų pertraukimas, vykdomas taikant proporcingumo principą – t. y., konkrečiam sistemos naudotojui tam tikrame įleidimo ar išleidimo taške pertraukiamieji pajėgumai yra mažinami kiekiu, lygiu jo užsakytų tame taške pertraukiamųjų pajėgumų kiekio ir visų sistemos naudotojų tame taške užsakytų pertraukiamųjų pajėgumų kiekio santykiui, padaugintam iš PSO nustatyto būtino pertraukti pertraukiamųjų pajėgumų kiekio;

47.4.2. tiems užsakymams, kurie buvo pateikti vėliau (įskaitant užsakymus 53.1 papunktyje nurodytiems pajėgumams įsigyti) – pertraukimas vykdomas taikant „pirmas atėjai, pirmas gavai“ principą – t. y., pertraukiamųjų pajėgumų pertraukimas vyksta eiliškumu pagal tai, kada buvo užsakytos pertraukiamųjų pajėgumų paslaugos, ir vėliausiai pertraukiamuosius pajėgumus užsisakiusiems sistemos naudotojams pertraukimas vykdomas pirmiausiai;

47.4.3. jei pasibaigus nustatytam paraiškų pateikimo laikotarpiui du ar daugiau sistemos naudotojų pertraukiamuosius pajėgumus užsakė tuo pat metu, pajėgumų pertraukimas šiems sistemos naudotojams vykdomas taikant minėtą proporcingumo principą.

48. **Naujų pajėgumų paklausa:**

48.1. Esant naujų pajėgumų paklausai sujungimo taškuose, kuriems sukurti reikalingos investicijos į perdavimo sistemą, jie paskirstomi naudojant didinamųjų pajėgumų nustatymo procesą.

48.2. Taisyklių 48.1 papunktyje nurodyta procedūra netaikoma tais atvejais, kai pajėgumai sukuriami naujiems vartotojams ar prijungiamoms dujų sistemoms. Esant tokiai situacijai, pajėgumai sukuriami ir paskirstomi Gamtinių dujų įstatymo ir Gamtinių dujų perdavimo sistemos perkrovos valdymo taisyklėse, aprašytose IX skyriuje, nustatyta tvarka.

49. **Pajėgumų užsakymo būdai ir bendrieji principai:**

49.1. Pajėgumai gali būti užsakomi ir patvirtinami:

49.1.1. per EPPS, kai sistemos naudotojai, norėdami naudotis EPPS, privalo sudaryti teisės naudotis šia sistema sutartį ir gauti savo ID bei slaptažodį arba

49.1.2. raštu, naudojantis PSO interneto svetainėje pateiktomis užsakymų formomis.

49.2. Jei EPPS veikla sutrinka, PSO nedelsiant informuoja sistemos naudotojus apie sutrikimus, o visos procedūros, kol nėra pašalinami EPPS trikdžiai, yra atliekamos raštu (el. paštu arba faksu).

49.3. Sistemos naudotojai pajėgumų užsakymus turi teikti laikydamiesi šių principų:

49.3.1. užsakymai pajėgumams turi būti pateikiami tik nustatytu (pagal 50, 51 punktus) užsakymų pateikimo laikotarpiu;

49.3.2. užsakymai pajėgumams įsigyti turi būti pateikiami pagal kiekvieną įleidimo, išleidimo tašką;

49.3.3. kiekviename užsakyme gali būti pateikiamas prašymas įsigyti tik vienos trukmės (ar paeiliui einančių dienų) pajėgumus;

49.3.4. jei po pajėgumų užsakymo pateikimo sistemos naudotojas iš PSO gauna informaciją, kad jo užsakomas pajėgumų kiekis yra tik iš dalies ar išvis nėra tenkinamas, ir jam siūlomi pertraukiamieji pajėgumai, sistemos naudotojams per 50.1.4, 51.2.1, 51.2.2 papunkčiuose nustatytus terminus turi pranešti PSO, ar sutinka rezervuoti pertraukiamuosius pajėgumus.

49.4. Užsakymo siuntimo raštu atveju PSO vertina tik laiką, kada užsakymas buvo gautas, o ne išsiųstas.

50. **Ilgalaikių pajėgumų užsakymo, patvirtinimo terminai ir paskirstymo principas:**

50.1. Užsakymai ilgalaikiams pajėgumams turi būti pateikiami ir patvirtinami šiais terminais:

50.1.1. užsakymai ilgalaikiams pajėgumams per EPPS priimami ne vėliau kaip likus 21 kalendorinei dienai iki naudojimosi pajėgumais pradžios, ir ne anksčiau kaip likus 6 mėn. iki naudojimosi pajėgumais periodo pradžios;

50.1.2. užsakymai ilgalaikiams pajėgumams raštu priimami ne anksčiau kaip likus 6 mėn. iki naudojimosi pajėgumais periodo pradžios ir ne vėliau nei likus 3 darbo dienoms iki 50.1.1 papunktyje nurodyto vėliausio užsakymų pateikimo termino;

50.1.3. PSO ne vėliau kaip iki artimiausios darbo dienos, einančios po paskutinės užsakymų pateikimo dienos, 16.30 val. informuoja sistemos naudotoją apie jam suteiktus (paskirstytus) nuolatinius pajėgumus, ir, jei užsakomas pajėgumų kiekis nėra visiškai tenkinamas, PSO pasiūlo pertraukiamuosius pajėgumus;

50.1.4. sistemos naudotojui pasiūlius pertraukiamuosius pajėgumus, sistemos naudotojas per 5 darbo dienas PSO turi išsiųsti patvirtinimą (tiek naudojantis EPPS, tiek elektroniniu paštu ar faksu), ar sutinka užsakyti pertraukiamuosius pajėgumus. Jei sistemos naudotojas per 5 darbo dienas minėto patvirtinimo neatsiunčia, sistemos naudotojui priskiriami tik paskirstyti nuolatiniai pajėgumai.

50.2. Tuo atveju, jei ilgalaikių pajėgumų paklausa viršija techninius pajėgumus, ilgalaikiai pajėgumai paskirstomi naudojant proporcingumo (*pro rata*) principą. Tai yra, kai neužtenka laisvų techninių pajėgumų sistemos naudotojų poreikiui tenkinti, pajėgumai konkrečiam sistemos naudotojui paskirstomi proporcingai sistemos naudotojų prašomų pajėgumų kiekiui. Todėl sistemos naudotojui paskirstomas pajėgumų kiekis yra lygus jo užsakytų tame taške pajėgumų kiekio ir visų

sistemos naudotojų tame taške užsakyto bendro pajėgumų kiekio santykiui, padaugintam iš PSO turimų laisvų pajėgumų kiekio. Išleidimo taškuose į skirstymo sistemas SSO technologinėms reikmėms užsakomi pajėgumai nėra mažinami.

51. **Ketvirčio, mėnesio, paros bei einamosios paros pajėgumų užsakymo, patvirtinimo terminai ir jų paskirstymo principai:**

51.1. Užsakymai ketvirčio, mėnesio ir paros pajėgumams turi būti pateikiami šiais terminais:

51.1.1. užsakymai ketvirčio pajėgumams per EPPS priimami ne vėliau kaip iki 13.00 val. dienos, einančios prieš dujų parą, kurią prasidės naudojimosi ketvirčio pajėgumais periodas, ir ne anksčiau kaip likus 20 kalendorinių dienų iki naudojimosi ketvirčio pajėgumais periodo pradžios. Užsakymai ketvirčio pajėgumams raštu priimami ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki periodo, kuriam užsakomi pajėgumai, pradžios, ir ne anksčiau kaip likus 20 kalendorinių dienų iki naudojimosi ketvirčio pajėgumais periodo pradžios;

51.1.2. užsakymai mėnesio pajėgumams per EPPS priimami ne vėliau kaip 13.00 val. dienos, einančios prieš dujų parą, kurią prasidės naudojimosi mėnesio pajėgumais periodas, ir ne anksčiau kaip likus 20 kalendorinių dienų iki ketvirčio, kurio dujų mėnesio pajėgumai yra užsakomi, pradžios. Užsakymai mėnesio pajėgumams raštu priimami ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki periodo, kuriam užsakomi pajėgumai, pradžios, ir ne anksčiau kaip likus 20 kalendorinių dienų iki ketvirčio, kurio dujų mėnesio pajėgumai yra užsakomi, pradžios;

51.1.3. užsakymai paros pajėgumams per EPPS priimami ne vėliau kaip iki 13.00 val. dienos, einančios prieš dujų parą, kurią prasidės naudojimosi pajėgumais periodas, ir ne anksčiau kaip likus 14 kalendorinių dienų iki mėnesio, kurio dujų paros pajėgumai yra užsakomi, pradžios. Užsakymai paros pajėgumams raštu priimami ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki periodo, kuriam užsakomi pajėgumai, pradžios, ir ne anksčiau kaip likus 14 kalendorinių dienų iki mėnesio, kurio dujų paros pajėgumai yra užsakomi, pradžios.

51.2. Ketvirčio, mėnesio ir paros pajėgumų užsakymai turi būti patvirtinti 51.2.1–51.2.2 papunkčiuose nurodytais terminais.

51.2.1. Apie paskirstomą pagal 51.1.1, 51.1.2 papunkčius pajėgumų kiekį PSO informuoja sistemos naudotoją per EPPS ir elektroniniu paštu ne vėliau kaip kitą darbo dieną po pajėgumų užsakymo gavimo, iki 16.30 val. Visi pajėgumų užsakymo laikotarpiu gauti pajėgumų užsakymai sumuojasi. Jei prašymas nėra visiškai tenkinamas ir siūlomi pertraukiamieji pajėgumai, sistemos naudotojas per kiek įmanoma trumpesnį laiką, bet ne vėliau kaip iki artimiausios darbo dienos, einančios po siūlymo įsigyti pertraukiamuosius pajėgumus dienos, 16.30 val. turi išsiųsti PSO patvirtinimą, ar sutinka rezervuoti pertraukiamuosius pajėgumus. Jei sistemos naudotojas iki nustatytų terminų minėto patvirtinimo neatsiunčia, sistemos naudotojui priskiriami tik paskirstyti nuolatiniai pajėgumai.

51.2.2. Apie paskirstomą pagal 51.1.3 papunktį paros pajėgumų kiekį PSO informuoja sistemos naudotoją ne vėliau kaip per 1 val. po pajėgumų užsakymo, jeigu užsakymas gautas per EPPS, ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną po pajėgumų užsakymo, jeigu užsakymas pateiktas raštu. Jei prašymas nėra visiškai tenkinamas ir siūlomi pertraukiamieji pajėgumai, sistemos naudotojas per kiek įmanoma trumpesnį laiką, bet ne vėliau kaip iki 15.00 val. dienos, einančios prieš dujų parą, kurią prasidės naudojimosi pajėgumais periodas – tuo atveju, kai pajėgumai užsakomi per EPPS, ir ne vėliau kaip iki artimiausios darbo dienos, einančios po siūlymo įsigyti pertraukiamuosius pajėgumus dienos, 16.30 val. – tuo atveju, jeigu pajėgumai užsakomi raštu, turi išsiųsti PSO patvirtinimą, ar sutinka rezervuoti pertraukiamuosius pajėgumus. Jei sistemos naudotojas iki nustatytų terminų minėto patvirtinimo neatsiunčia, sistemos naudotojui priskiriami tik paskirstyti nuolatiniai pajėgumai.

51.3. Einamosios paros pajėgumai užsakomi ir patvirtinami per kiekio paraiškų teikimo ir patvirtinimo procedūrą, aprašytą X skyriuje, užsakant papildomus paros pajėgumus.

51.4. Ketvirčio, mėnesio ir paros pajėgumai paskirstomi taikant „pirmas atėjai, pirmas gavai“ principą. Tai yra, pajėgumai paskirstomi pirmiausia tiems sistemos naudotojams, kurie užsakymus pajėgumams pateikė anksčiausiai.

51.5. Taikant „pirmas atėjai, pirmas gavai“ principą, visi tą pačią dujų parą tam tikros trukmės pajėgumų užsakymų pateikimo (pagal 51.1.1–51.1.3 papunkčius) laikotarpiu gauti užsakymai vertinami, kaip užsakymai gauti tuo pačiu laiku.

51.6. „Pirmas atėjai, pirmas gavai“ principas taikomas tik tuomet, kai sistemoje nėra sutartinės perkrovos. Esant situacijai, kai užsakymų, gautų tuo pačiu laiku, pagal 51.5 papunktį, atveju PSO negali patenkinti sistemos naudotojų prašymų, turimi pajėgumai sistemos naudotojams yra paskirstomi proporcingai prašomiems pajėgumų kiekiams.

52. **Susietasis pajėgumų paskirstymas įleidimo / išleidimo taške su Latvija**

52.1. Įleidimo / išleidimo taške su Latvija yra taikomas ir susietasis pajėgumų paskirstymo būdas. Susietasis pajėgumų paskirstymo būdas yra taikomas trumpalaikiams prieš dujų parą užsakomiems (angl. *day – ahead*) paros ir einamosios paros (angl. *Within – day*) pajėgumams.

52.2. Susietuoju pajėgumų paskirstymo būdu pajėgumus paskirsto gamtinių dujų biržos operatorius. Informaciją apie susietojo pajėgumų paskirstymo būdu paskirstomą perdavimo pajėgumų kiekį skelbia gamtinių dujų biržos operatorius.

52.3. Susietojo pajėgumų paskirstymo būdu pajėgumai paskirstomi:

52.3.1. prieš dujų parą užsakomi (angl. *day – ahead*) paros pajėgumai – nuo P – 1 paros 10.00 val. iki P-1 paros 14.00 val.;

52.3.2. einamosios paros (angl. *Within – day*) pajėgumai – nuo P paros 10.00 val. iki P paros 14.00 val.

52.4. Susietojo pajėgumų paskirstymo būdu paskirstoma:

52.4.1. prieš dujų parą užsakomi (angl. *day – ahead*) paros pajėgumai – ne mažiau nei 80 proc. P-1 parą turimų Lietuvos bei Latvijos perdavimo sistemų sujungimo taško įleidimo ir išleidimo pajėgumų P parai. Tais atvejais kai Latvijos perdavimo sistemos operatoriaus turimi pajėgumai yra mažesni nei PSO turimi pajėgumai, susietojo pajėgumų paskirstymo būdu gali būti paskirstoma mažiau nei 80 proc. turimų Lietuvos bei Latvijos perdavimo sistemų sujungimo taško įleidimo ir išleidimo pajėgumų;

52.4.2. einamosios paros (angl. *Within – day*) pajėgumai – ne mažiau nei 80 proc. P parą turimų Lietuvos bei Latvijos perdavimo sistemų sujungimo taško įleidimo ir išleidimo pajėgumų P parai, įvertinus pateiktas patikslintas kiekio paraiškas, tačiau ne daugiau nei 30 GWh/parą. Tais atvejais kai Latvijos perdavimo sistemos operatoriaus turimi pajėgumai yra mažesni nei PSO turimi pajėgumai, susietojo pajėgumų paskirstymo būdu gali būti paskirstoma mažiau nei 80 proc. turimų Lietuvos bei Latvijos perdavimo sistemų sujungimo taško įleidimo ir išleidimo pajėgumų.

52.5. Perdavimo pajėgumų kiekį, kuris paskirstomas susietojo pajėgumų paskirstymo būdu, PSO apskaičiuoja:

52.5.1. prieš dujų parą užsakomiems (angl. *day – ahead*) paros pajėgumams – vertindamas iki P – 1 paros 9.00 val. sistemos naudotojų pateiktus pajėgumų užsakymus P parai ir informaciją apie susietojo pajėgumų paskirstymo būdu paskirstytinų perdavimo pajėgumų P parą kiekį iki P – 1 paros 9.30 val. perduoda gamtinių dujų biržos operatoriui;

52.5.2. einamosios paros (angl. *Within – day*) pajėgumams – vertindamas iki P paros 9.00 val. sistemos naudotojų pateiktus pajėgumų užsakymus ir pateiktas patikslintas kiekio paraiškas P parai ir informaciją apie susietojo pajėgumų paskirstymo būdu paskirstytinų perdavimo pajėgumų P parą kiekį iki P paros 9.30 val. perduoda gamtinių dujų biržos operatoriui.

52.6. Gamtinių dujų biržos operatorius informaciją apie susietojo pajėgumų paskirstymo būdu paskirstytus perdavimo pajėgumus PSO pateikia kasdien ne vėliau nei iki 14.15 val.

52.7. Prieš dujų parą užsakomi paros pajėgumai (angl. *day – ahead*) ir einamosios paros (angl. *Within – day*) pajėgumai, kurie nėra paskirstomi Taisyklių 52.4 papunktyje nustatyta tvarka, paskirstomi Taisyklių 51 punkte nustatyta tvarka.

52.8. Visi perdavimo pajėgumai, kurie pagal taisyklių 52.4 papunktį buvo numatyti paskirstyti susietojo pajėgumų paskirstymo būdu, tačiau paskirstyti nebuvo, paskirstomi Taisyklių 51.3 papunktyje nustatyta tvarka.

53. **Nepaskirstyti, atsisakyti ir nepanaudoti pajėgumai:**

53.1. Pasibaigus tam tikros trukmės pajėgumų užsakymo terminui, PSO siūlo rinkai visus kiekvienos trukmės dar nepaskirstytus, atsisakytus bei nepanaudotus nuolatinius pajėgumus.

VIII SKYRIUS
ANTRINĖ PAJĖGUMŲ RINKA

54. PSO, siekdamas, kad kuo optimaliau būtų išnaudoti perdavimo sistemos pajėgumai, ir sistemos naudotojams būtų suteikiama teisė laisvai prekiauti perdavimo pajėgumais, organizuoja antrinę pajėgumų rinką.

55. Visais pirminėje rinkoje siūlomais 46.2 papunktyje nurodytais pajėgumų produktais, išskyrus einamosios paros pajėgumus, ar jų dalimis (trumpesniais pajėgumų periodais), apskaičiuotais dujų paromis, prekiaujama antrinėje rinkoje.

56. PSO ir sistemos naudotojų vaidmuo antrinėje rinkoje yra nustatomas žemiau nurodytais principais:

56.1. PSO yra antrinės prekybos pajėgumais tarpininkas;

56.2. sistemos naudotojai yra pajėgumų teisių turėtojai, todėl antrinėje pajėgumų rinkoje sudaryti sandoriai sukuria teises ir pareigas sistemos naudotojams, perleidusiems ir (ar) įsigijusiems pajėgumus antrinėje rinkoje.

57. **Antrinės pajėgumų rinkos objektas:**

57.1. Antrinėje pajėgumų rinkoje yra prekiaujama teisėmis naudotis pajėgumais. Tai yra, parduodant pajėgumus antrinėje rinkoje perleidžiamos teisės (ar jų dalis) naudotis tam tikro laikotarpio pajėgumais tam tikrame įleidimo ar išleidimo taške, o įsipareigojimai perdavimo sistemos operatoriui, įskaitant įsipareigojimą apmokėti už perleistus pajėgumus, lieka pajėgumus perleidžiančiam sistemos naudotojui.

58. **Prekybos antrinėje rinkoje sąlygos:**

58.1. Sistemos naudotojai siekiantys antrinėje rinkoje parduoti teisę naudotis pajėgumais tam tikru laikotarpiu turi turėti pagal sutartį pirminėje rinkoje įsigytus pajėgumus, apimančius ir tą laikotarpį.

58.2. Antrinėje rinkoje perleidžiamų pajėgumų kaina ir kitos Taisyklių 60.4 papunktyje nenurodytos galimos su pajėgumų perleidimu susijusios sąlygos yra nustatomos perleidžiant pajėgumus dalyvaujančių sistemos naudotojų tarpusavio susitarimu.

58.3. Antrinėje rinkoje prekiauti pajėgumais galima tik tarp tos pačios grupės sistemos naudotojų.

59. **Sistemos naudotojų teisės ir pareigos, prekiaujant antrinėje rinkoje:**

59.1. Sistemos naudotojų teisės:

59.1.1. įsigyti ar perleisti pajėgumus antrinėje rinkoje pagal dvišalę pajėgumų pirkimo–pardavimo sutartį;

59.1.2. Taisyklėse nurodyta tvarka EPPS ar raštu pateikti prašymus ir siūlymus pirkti ar parduoti pajėgumus antrinėje rinkoje;

59.1.3. EPPS ir (ar) PSO interneto svetainėje gauti visą susijusią antrinėje pajėgumų rinkoje ketinamų perleisti ar įsigyti pajėgumų informaciją (pajėgumų tipą, įleidimo / išleidimo tašką, kuriame pajėgumai perleidžiami ar įsigyjami, kiekį ir t. t.), įskaitant prašymo / siūlymo perleisti ar įsigyti pajėgumus antrinėje rinkoje teikiančio sistemos naudotojo kontaktinę informaciją;

59.1.4. gauti iš PSO informaciją apie jų sudarytų sandorių antrinėje pajėgumų rinkoje patvirtinimą ar atmetimą;

59.1.5. pakeisti ar atšaukti sudarytus ir patvirtintus pajėgumų antrinėje rinkoje sandorius;

59.1.6. gauti iš PSO informaciją, jei atšauktus sandorius PSO, dėl 64.3 papunktyje nurodytų priežasčių, laiko neatšauktais.

59.2. Sistemos naudotojų pareigos:

59.2.1. laikytis Taisyklių ir Perdavimo sutarties nuostatų;

59.2.2. teikiant prašymą ar siūlymą pirkti ar parduoti pajėgumus antrinėje rinkoje – nurodyti visą 60.4 papunktyje nurodytą informaciją;

59.2.3. Taisyklėse nurodyta tvarka pranešti PSO apie antrinėje pajėgumų rinkoje sudarytus pajėgumų įsigijimo ar perleidimo sandorius bei informaciją apie atšauktus sandorius;

59.2.4. prekiaujant antrinėje pajėgumų rinkoje, laikytis Taisyklėse nurodytų su prekyba antrinėje pajėgumų rinkoje susijusių terminų ir sąlygų.

60. **Prašymų / siūlymų sudaryti sandorius antrinėje rinkoje pateikimo sąlygos ir terminai:**

60.1. Sistemos naudotojai prašymus ir siūlymus pirkti ar parduoti pajėgumus antrinėje rinkoje turi pateikti EPPS arba raštu. Prašymų / siūlymų pateikimo raštu atveju, jie turi būti pateikiami pagal PSO svetainėje pateiktą formą, ir turi būti išsiųsti iš perdavimo sutartyje nurodyto ar naujausio EPPS įregistruoto (jei sistemos naudotojo el. paštas, nurodytas perdavimo sutartyje, buvo keičiamas) el. pašto adreso PSO nurodytu el. pašto adresu.

60.2. Sistemos naudotojai, norėdami perleisti ar įsigyti pajėgumus antrinėje rinkoje, prašymus / siūlymus pirkti ar parduoti pajėgumus privalo teikti laikydamiesi šių terminų:

60.2.1. jei naudojamasi EPPS, prašymą / siūlymą pirkti / parduoti pajėgumus, kurių naudojimosi periodo pradžia yra para P, turi pateikti ne vėliau kaip likus iki tos paros 2 darbo dienoms, iki 15.00 val.;

60.2.2. jei prašymas / siūlymas pateikiamas raštu, prašymą / siūlymą pirkti / parduoti pajėgumus, kurių naudojimosi periodo pradžia yra para P, turi pateikti ne vėliau kaip likus iki tos paros 4 darbo dienoms, iki 15.00 val. PSO, laiku gavęs raštu tinkamai parengtą prašymą / siūlymą įsigyti / perleisti pajėgumus, per 2 darbo dienas jį patalpina EPPS.

60.3. Taisyklių 60.2.1 ir 60.2.2 papunkčiuose nurodytais atvejais prašymus / siūlymus pirkti, parduoti pajėgumus antrinėje rinkoje gali pateikti, priimti ir patvirtinti EPPS užregistruotas (-i) įgaliotas (-ti) sistemos naudotojo darbuotojas (-ai).

60.4. Teikiant prašymą / siūlymą perleisti ar įsigyti pajėgumus antrinėje rinkoje turi būti nurodoma ši informacija:

60.4.1. perdavimo sistemos įleidimo / išleidimo taškas;

60.4.2. pajėgumų laikotarpis paromis;

60.4.3. pajėgumų tipas (nuolatiniai / pertraukiamieji);

60.4.4. pajėgumų kiekis ir tai, ar šis kiekis gali būti išskaidomas į mažesnius vienetus;

60.4.5. pajėgumai yra perkami ar parduodami;

60.4.6. prašymą / siūlymą perleisti ar įsigyti pajėgumus antrinėje rinkoje teikiančio sistemos naudotojo kontaktinė informacija (el. pašto adresas ir (ar) tel. Nr.).

60.5. Informaciją apie visus sistemos naudotojų pateiktus prašymus / siūlymus pirkti, parduoti pajėgumus antrinėje rinkoje PSO pateikia EPPS ir PSO interneto svetainėje per 2 darbo dienas – jei prašymai / siūlymai pirkti / parduoti pajėgumus buvo pateikti raštu, ir nedelsiant (realiu laiku) – jei prašymai / siūlymai pirkti / parduoti pajėgumus buvo pateikti naudojantis EPPS. Jei nėra galimybės naudotis šia sistema ar PSO interneto svetaine (veikimas laikinai sutrinka ir pan.), PSO sistemos naudotojus apie kitų sistemos naudotojų pateiktus prašymus / siūlymus pirkti, parduoti pajėgumus informuoja el. paštu per kiek įmanoma trumpesnį laiką, bet ne vėliau nei iki kitos darbo dienos, po EPPS ar PSO interneto svetainės laikino sutrikimo užfiksavimo, 16.30 val.

61. **Sandorių antrinėje rinkoje sudarymas ir informavimo apie sudarytus sandorius sąlygos:**

61.1. Pajėgumų pardavėjas, perleisdamas pajėgumus kitam sistemos naudotojui, turi su juo sudaryti dvišalę pajėgumų pirkimo–pardavimo sutartį, kurioje numatomos pajėgumų perleidimo sąlygos.

61.2. 61.1 papunktyje nurodytos sutarties rekomenduojama forma yra skelbiama PSO interneto svetainėje.

61.3. Suinteresuotas sistemos naudotojas, norėdamas pirkti / parduoti pajėgumus turi susisiekti su EPPS pateikto siūlymo / prašymo teikėju dėl sandorio sudarymo. Sudarius sandorį, apie tai abu sistemos naudotojai informuoja PSO raštu arba per EPPS.

62. **Sandorių patvirtinimas:**

62.1. PSO patvirtina, kad 61.3 papunktyje nurodytas sandoris buvo sudarytas, jei PSO gavo informaciją apie tokio sandorio sudarymą iš abiejų sistemos naudotojų.

62.2. Informaciją apie sudarytus paros ar ilgesnės trukmės pajėgumų perleidimo sandorius PSO turi gauti ne vėliau nei likus 2 val. iki kiekio paraiškų pateikimo galutinio termino, nurodyto 85.1 papunktyje.

62.3. Atsakymą apie sandorio patvirtinimą PSO sistemos naudotojams pateikia el. paštu nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 1,5 val. po informacijos apie sudarytą sandorį gavimo iš abiejų sandorio šalių.

63. **Atsisakymas patvirtinti sandorį:**

63.1. PSO turi teisę atsisakyti patvirtinti sandorį dėl šių priežasčių:

63.1.1. Jei informacija apie sandorio sudarymą gauta tik iš vieno sistemos naudotojo;

63.1.2. Jei sistemos naudotojų pateikta informacija nesutampa ar yra nevisiškai pateikta;

63.1.3. Jei informaciją apie sudarytus sandorius sistemos naudotojai PSO pateikia vėliau nei nurodyta 62.2 papunktyje.

63.2. Apie atsisakymą patvirtinti sudarytą sandorį PSO informuoja abi sandorio šalis.

63.3. Jei PSO atsisako patvirtinti sandorį, toks sandoris neįsigalioja.

64. **Patvirtintų sandorių atsisakymas:**

64.1. Sistemos naudotojai turi teisę pakeisti ar atšaukti sudarytus ir patvirtintus pajėgumų antrinėje rinkoje sandorius.

64.2. Sistemos naudotojai, norėdami atšaukti PSO patvirtintus sandorius, apie tai privalo informuoti PSO ne vėliau nei iki kiekio paraiškų pateikimo galutinio termino, nurodyto 85.1 papunktyje.

64.3. Sandoris laikomas atšauktu tik tada, jeigu PSO gavo informaciją apie tokio sandorio atšaukimą iš abiejų sistemos naudotojų, prieš tai pranešusių apie tokio sandorio sudarymą. Jei informacija apie sandorio atšaukimą gauta tik iš vieno sistemos naudotojo, sandoris laikomas neatšauktu, ir apie tai nedelsiant PSO informuoja sandorio šalis.

65. PSO interneto svetainėje viešai skelbia ir kartą per dieną atnaujina informaciją apie antrinėje rinkoje siūlomų / prašomų ir perleistų pajėgumų bendrus kiekius ir kitą apibendrintą su tokiais sandoriais susijusią informaciją (įleidimo / išleidimo taškas, pajėgumo tipas ir pan.).

IX SKYRIUS
PERDAVIMO SISTEMOS PERKROVOS VALDYMAS

66. PSO, siekdamas efektyviai išnaudoti techninius pajėgumus ir taip sudaryti sąlygas sistemos naudotojams užsisakyti reikiamus pajėgumus, kai pajėgumų paklausa viršija pasiūlą, atlieka perdavimo sistemos perkrovos valdymo procedūras.

67. PSO perkrovos valdymą atlieka šiomis priemonėmis:

67.1. priimdamas atsisakytus (perleistinus) pajėgumus;

67.2. taikydamas ilgalaikių pajėgumų mechanizmą „naudok arba prarask“;

67.3. prieš dieną siūlydamas nepanaudotus nuolatinius pajėgumus kaip pertraukiamuosius;

67.4. taikydamas perviršinio rezervavimo ir atpirkimo (angl. *Oversubscription and buy-back*) sistemą.

68. Priemonės, išvardintos 67.1-67.4 papunkčiuose, yra taikomos įleidimo / išleidimo taške su valstybe nare – Latvija, 67.1-67.3 papunkčiuose nurodytos priemonės – įleidimo taške iš SGD terminalo, 67.3 papunktyje nurodyta priemonė – įleidimo taške iš Baltarusijos bei išleidimo taškuose į skirstymo ir vartotojų sistemas. PSO perkrovos valdymą atlieka šiuo eiliškumu:

68.1. pirma eile, perskirstydamas atsisakytus (perleistinus) pajėgumus;

68.2. antra eile, siūlydamas pertraukiamuosius pajėgumus;

68.3. trečia eile, paskirstydamas pajėgumus kurie buvo atsiimti naudojant ilgalaikių pajėgumų mechanizmą „naudok arba prarask“;

68.4. ketvirta eile, taikydamas perviršinio rezervavimo ir atpirkimo (angl. *Oversubscription and buy-back*) sistemą.

69. **Įsigytų nuolatinių pajėgumų atsisakymo procedūros tvarka ir sąlygos:**

69.1. Nuolatinių pajėgumų atsisakymo procedūra yra vykdoma 69.1.1–69.1.6 papunkčiuose nurodyta tvarka ir sąlygomis:

69.1.1. Sistemos naudotojai turi teisę kreiptis į PSO dėl įsigytų pajėgumų, kuriuos sistemos naudotojas užsakė tam tikrame įleidimo / išleidimo taške, išskyrus pajėgumų produktus, kurių galiojimo trukmė yra trumpesnė nei vienos paros laikotarpis, atsisakymo (perleidimo).

69.1.2. PSO, gavęs sistemos naudotojo prašymą dėl pajėgumų atsisakymo, tais atvejais kai įleidimo arba išleidimo taškuose susidaro sutartinė perkrova, informaciją apie atsisakomų pajėgumų kiekį, įleidimo / išleidimo tašką, kuriame atsisakomi pajėgumai, per 2 darbo dienas (arba tais atvejais kai įleidimo arba išleidimo taškuose sistemos naudotojų kreipimosi metu dėl pajėgumų atsisakymo nėra susidariusi sutartinė perkrova – per 1 darbo dieną nuo sutartinės perkrovos susidarymo) patalpina EPPS – jei pajėgumų atsisakymo prašymas buvo pateiktas raštu, ir nedelsiant (realiu laiku) – jei pajėgumų atsisakymo prašymas buvo pateiktas naudojantis EPPS.

69.1.3. PSO atsisakomus pagal 69.1.2 papunktį pajėgumus perskirsto, kai atsiranda sistemos naudotojų, pageidaujančių įsigyti pajėgumus tame taške.

69.1.4. Apie atsisakytų pajėgumų perskirstymą pajėgumų atsisakantis sistemos naudotojas yra informuojamas nedelsiant.

69.1.5. Esant situacijai, kai paklausa atsisakomiems pagal 69.1.2 papunktį pajėgumams viršija tokių atsisakomų pajėgumų pasiūlą, atsisakomi pajėgumai paskirstomi proporcingai sistemos naudotojų prašomų įsigyti atsisakomų pajėgumų kiekiui.

69.1.6. Sistemos naudotojas išlaiko savo teises ir įsipareigojimus dėl įsigytų ir atsisakytų, tačiau dar neperskirstytų, pajėgumų iki tol, kol PSO juos perskirsto.

70. **Ilgalaikių pajėgumų mechanizmas „naudok arba prarask“:**

70.1. Šio mechanizmo taikymas grindžiamas tuo, kad PSO turi teisę iš dalies arba visiškai atsiimti sistemos naudotojo nuolat nepakankamai išnaudojamus įsigytus pajėgumus tam tikrame įleidimo / išleidimo taške, jei sistemos naudotojas nepardavė ar nepasiūlė priimtinomis sąlygomis savo nepanaudotų pajėgumų (antrinėje rinkoje ar pateikdamas prašymą PSO perleisti pajėgumus), ir jei kiti sistemos naudotojai prašo nuolatinių pajėgumų.

70.2. PSO atlieka pajėgumų perskirstymą pagal šią „naudok arba prarask“ perkrovos valdymo procedūrą, jei tenkinamos visos šios sąlygos:

70.2.1. PSO negali visiškai ar iš dalies patenkinti sistemos naudotojų prašymų / užsakymų metams ar ilgesniam laikotarpiui įsigyti pajėgumus tam tikrame sistemos taške;

70.2.2. PSO nustato, kad tame taške, kuriame sistemos naudotojai pageidauja pajėgumų, kitas (kiti) sistemos naudotojas (-ai) balandžio 1 d. – rugsėjo 30 d. ir spalio 1 d. – kovo 31 d. laikotarpiais išnaudoja mažiau nei 80 % užsakytų pajėgumų ir jų neperleidžia antrinėje rinkoje kitiems sistemos naudotojams.

70.3. Jei visos 70.2 papunkčio sąlygos yra tenkinamos, PSO apie šią situaciją praneša sistemos naudotojams (-ui), turintiems (-čiam) nepanaudotų pajėgumų šiam norimam pajėgumų periodui pageidaujamame įleidimo / išleidimo taške. Pranešime pateikiami prašomi pajėgumai, kokia maksimali dalis nuo nepanaudotų pajėgumų (atveju, jei keli sistemos naudotojai turi nepanaudotų pajėgumų tame taške) gali būti perleista kitiems sistemos naudotojams, ir nurodoma, kad sistemos naudotojai, kurie turi perteklinių pajėgumų, per 5 darbo dienas turi juos pasiūlyti antrinėje rinkoje.

70.4. Jei pajėgumų prašantis sistemos naudotojas reikalingų pajėgumų per 10 darbo dienų nuo PSO pranešimo (pagal 70.3 papunktį) išsiuntimo sistemos naudotojams, turintiems nepanaudotų pajėgumų, antrinėje rinkoje negauna, PSO kreipiasi į sistemos naudotojus ir prašo jų nurodyti faktinius atitinkamame taške tam tikro periodo (-ų) pajėgumų poreikius. Prašomą informaciją sistemos naudotojai turi pateikti ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo tokio prašymo datos.

70.5. Jei sistemos naudotojai PSO prašymu, nurodytu 70.4 papunktyje, dokumentais pagrindžia pajėgumų poreikį, PSO informuoja pajėgumų prašantį sistemos naudotoją, kad perteklinių pajėgumų nėra.

70.6. Jei sistemos naudotojai dokumentais negali pagrįsti dalies ar visų pajėgumų poreikio, arba prašomos pagal 70.4 papunktį informacijos nepateikia, PSO inicijuoja priverstinį pajėgumų perleidimą prieš tai tuos sistemos naudotojus informuodamas.

70.7. Jei keli sistemos naudotojai turi nepanaudotų pajėgumų ir jiems inicijuojamas priverstinis pajėgumų perleidimas, arba keli sistemos naudotojai šios procedūros metu pareiškė norą perleisti pajėgumus, PSO pajėgumų perleidimą atlieka proporcingumo principu, reiškiančiu, kad:

70.7.1. priverstinio pajėgumų perleidimo atveju – perleidžiamas kiekis yra lygus sistemos naudotojo tam tikrame taške (kuriame kitas (kiti) sistemos naudotojas (-ai) pageidauja pajėgumų) užsakytų, tačiau nepanaudotų, pajėgumų kiekio ir visų sistemos naudotojų, kuriems inicijuojamas priverstinis pajėgumų perleidimas, tame taške užsakyto, tačiau nepanaudoto, bendro pajėgumų kiekio santykiui, padaugintam iš kito (-tų) sistemos naudotojo (-ojų) pageidaujamo pajėgumų kiekio;

70.7.2. kelių sistemos naudotojų noro perleisti pajėgumus atveju – perleidžiamas kiekis yra lygus sistemos naudotojo tam tikrame taške (kuriame kitas (kiti) sistemos naudotojas (-ai) pageidauja pajėgumų) užsakytų, tačiau nepanaudotų ir prašomų perleisti, pajėgumų kiekio ir visų sistemos naudotojų, pareiškusių norą perleisti pajėgumus, tame taške nepanaudoto ir prašomo perleisti pajėgumų kiekio santykiui, padaugintam iš kito (-tų) sistemos naudotojo (-ojų) pageidaujamo pajėgumų kiekio.

70.8. Priverstinio pajėgumų perleidimo atveju, pajėgumų prašantis sistemos naudotojas yra įpareigotas juos įsigyti iš PSO, mokėdamas už pajėgumus kainą, apskaičiuotą proporcingai likusiam pajėgumų laikotarpiui.

70.9. Sistemos naudotojas išlaiko savo teises ir įsipareigojimus dėl įsigytų ir perleistų, tačiau dar neperskirstytų, pajėgumų iki tol, kol PSO juos perskirsto.

70.10. Priverstinio pajėgumų perleidimo atveju, iš sistemos naudotojo, kuris turi nepanaudotų pajėgumų ir kuriam inicijuojamas priverstinis pajėgumų perleidimas, pajėgumų kiekis kitam (-iems) sistemos naudotojui (-ams) perleidžiamas negrąžintinai.

71. **Prieš dieną siūlomi nepanaudoti pajėgumai:**

71.1. Sutartinės perkrovos atveju, PSO, įvertinęs sistemos naudotojų pagal X skyriuje nurodytą tvarką pateiktas kiekio paraiškas konkrečiai parai (P), nepanaudotus paros (P) nuolatinius pajėgumus prieš dieną (P – 1 parą) siūlo pirminėje rinkoje kaip pertraukiamuosius.

71.2. 71.1 papunktyje nurodyti pajėgumai yra siūlomi šiuose perdavimo sistemos taškuose:

71.2.1. Įleidimo / išleidimo taške su valstybe nare – Latvija;

71.2.2. įleidimo taške iš Baltarusijos;

71.2.3. įleidimo taške iš SGD terminalo;

71.2.4. išleidimo taškuose į skirstymo ir vartotojų sistemas.

72. **Perviršinio rezervavimo ir atpirkimo sistema ir jos taikymas:**

72.1. Gavęs sistemos naudotojo prašymą dėl pajėgumų užsakymų, kai yra sutartinė perkrova PSO, įvertinęs statistinius ankstesnio laikotarpio užsakytų ir panaudotų pajėgumų tam tikrame įleidimo / išleidimo taške duomenis ir nustatęs, jog tame taške techniniai pajėgumai istoriškai nėra visi išnaudojami, bei atsižvelgdamas į scenarijus dėl galimai nepanaudotinų pajėgumų tame taške konkrečiu laikotarpiu kiekio, rinkai pasiūlo papildomus pajėgumus – pajėgumus, viršijančius techninius pajėgumus.

72.2. Siūlydamas papildomus pajėgumus PSO atsižvelgia į su tuo susijusią galimą riziką ir pajėgumų atpirkimo rinkoje tikimybę.

72.3. Sistemos naudotojas prašymą parai P parduoti papildomus pajėgumus turi pateikti PSO ne vėliau kaip P – 1 paros 10.00 val. PSO ne vėliau kaip iki P – 1 paros 12.00 val. apskaičiuoja ir sistemos naudotojus informuoja EPPS apie papildomus pajėgumus. Jei P – 1 para yra nedarbo ar oficialios šventės diena, sistemos naudotojas prašymą parduoti papildomus pajėgumus, o PSO apskaičiuoti ir sistemos naudotojus informuoti apie papildomus pajėgumus turi paskutinę prieš parą P – 1 einančią darbo dieną.

72.4. Esant situacijai, kai visi sistemos naudotojai nori 100 % pasinaudoti užsakytais pajėgumais, tačiau PSO negali patenkinti tokio sistemos naudotojų poreikio, PSO taiko pajėgumų

atpirkimo procedūrą, kuria siekia antrinėje rinkoje iš sistemos naudotojų atpirkti techninius pajėgumus viršijantį užsakytą pajėgumų kiekį.

72.5. Apie prašomą atpirkti konkrečiam laikotarpiui pajėgumų kiekį ir kainą PSO ne vėliau kaip iki P paros 12.00 val. informuoja sistemos naudotojus EPPS.

72.6. Pajėgumų atpirkimo kaina negali būti didesnė nei tai parai nustatyta einamosios paros pajėgumų kaina padauginta iš koeficiento 3.

72.7. Pajėgumų atpirkimo procedūroje gali dalyvauti visi sistemos naudotojai, kurie turi tai parai, kuriai organizuojama atpirkimo procedūra, rezervuotus nuolatinius perdavimo pajėgumus.

72.8. Sistemos naudotojai, dalyvaujantys pajėgumų atpirkimo procedūroje, pasiūlymus atpirkti pajėgumus privalo PSO pateikti ne vėliau kaip iki P paros 14 val. Sistemos naudotojas pateikdamas pasiūlymą atpirkti pajėgumus nurodo siūlomų atpirkti pajėgumų kiekį ir kainą.

72.9. PSO turi teisę Sistemos naudotojo pateiktą siūlymą atpirkti pajėgumus patenkinti visiškai arba iš dalies.

72.10. PSO pajėgumus atperka vadovaudamasis mažiausios kainos principu, t. y. pirmiausia yra atperkami tie pajėgumai, kuriuos sistemos naudotojai siūlo atpirkti už mažiausią kainą.

72.11. PSO apie sutikimą atpirkti pajėgumus Sistemos naudotoją informuoja ne vėliau nei iki P paros 16 val.

72.12. Sistemos naudotojas iš PSO gavęs informaciją apie atperkamus perdavimo pajėgumus privalo pateikti patikslintą kiekio paraišką parduotų pajėgumų kiekiu sumažindamas prašomus transportuoti dujų kiekius.

72.13. Tuo atveju, kai po pajėgumų atpirkimo procedūros PSO neatperka reikiamo pajėgumų kiekio ir negali įvykdyti visų parai P patvirtintų kiekio paraiškų, PSO privalo riboti nuolatinius perdavimo pajėgumus. Vykdant nuolatinių pajėgumų ribojimą pirmiausia yra ribojami trumpiausi pajėgumų produktai (pradedant einamosios paros pajėgumais). Tos pačios trukmės nuolatiniai pajėgumai yra ribojami proporcingai parai P pateiktos kiekio paraiškos dydžiui.

73. Tuo atveju, jei kuriame nors perdavimo sistemos įleidimo ar išleidimo taške nustatoma perdavimo pajėgumų kaina yra lygi 0 EUR / MWh, PSO taiko mokestį už tokių pajėgumų nepanaudojimą. Mokestis už užsakytus, tačiau nepanaudotus pajėgumus taikomas, jei tenkinamos abi šios sąlygos:

73.1. Įleidimo ar išleidimo į perdavimo sistemą taške, kuriame nustatyta perdavimo pajėgumų kaina yra lygi 0 EUR / MWh, susidaro sutartinė perkrova;

73.2. Kai sistemos naudotojas panaudoja mažiau nei 80 proc. konkrečią parą užsakytų, bet kitiems sistemos naudotojams neperleistų ar PSO negrąžintų, kaip tai numatyta Taisyklių 69.1.1 papunktyje, pajėgumų.

74. Mokesčio, už užsakytus, tačiau nepanaudotus pajėgumus dydis, yra lygus paros, kurią pajėgumai nėra panaudojami, vidutinei nuolatinių įleidimo į perdavimo sistemą pajėgumų paros produkto kainai.

75. Mokėtina suma už užsakytus, tačiau nepanaudotus pajėgumus yra apskaičiuojama pagal formulę:

$S = ((P_{užs} \times 0{,}8) - P_{pan} - P_{perl} - P_{grąž}) \times K$

kur,

S – mokėtina suma už užsakytus, tačiau nepanaudotus pajėgumus;

$P_{užs}$ – sistemos naudotojo konkrečiai parai užsakyti nuolatiniai perdavimo pajėgumai;

P_{pan} – sistemos naudotojo konkrečią parą panaudoti nuolatiniai perdavimo pajėgumai;

P_{perl} – sistemos naudotojo kitiems sistemos naudotojams perleisti konkrečios paros pajėgumai;

$P_{grąž}$ – sistemos naudotojo pagal Taisyklių 69.1.1 papunktį grąžinti perdavimo pajėgumai;

K – mokesčio, už užsakytus, tačiau nepanaudotus pajėgumus dydis, apskaičiuotas pagal Taisyklių 74 punktą.

X SKYRIUS
KIEKIO PARAIŠKŲ TEIKIMO IR PATVIRTINIMO TVARKA

76. Sistemos naudotojai, pageidaujantys, kad sutartu laikotarpiu būtų vykdomas dujų perdavimas, privalo iš anksto, šiame skyriuje nurodytais terminais, pranešti PSO apie dujų srautą, kurį nori įleisti į sistemą arba išleisti iš jos.

77. Sistemos naudotojai turi teisę pareiškiamą dujų kiekį koreguoti.

78. Dujų kiekiai, išreikšti kWh, kiekvienai parai P ar kiekvienai parai ilgesniam laikotarpiui (7 dienoms, su teise atnaujinti duomenis) turi būti pareiškiami visuose perdavimo sistemos įleidimo ir išleidimo taškuose.

79. Nepateikus kiekio paraiškų tam tikrai parai, laikoma, kad:

79.1. sistemos naudotojo pareiškiamas kiekis yra lygus nuliui – įleidimo ir išleidimo taškuose, kuriuose konkrečiai parai priskiriamas įleidžiamas ir išleidžiamas dujų kiekis yra lygus sistemos naudotojo tai parai tuose taškuose po suderinimo procedūros patvirtintose kiekio paraiškose nurodytam kiekiui;

79.2. sistemos naudotojo pareiškiamas kiekis yra lygus jo paskutiniam pareikštam kiekiui – visuose kituose nei 79.1 papunktyje nurodytuose įleidimo ir išleidimo taškuose.

80. Nekasdienėms apskaitos vietoms kiekio paraiška atitinka prognozes apie sistemos naudotojų nekasdienėse apskaitos vietose prognozuojamą paimti dujų kiekį prie skirstymo sistemos prijungtose pristatymo vietose, kurias PSO pateikia skirstymo sistemos operatorius, kuris yra paskirtas prognozuojančia šalimi. Sistemos naudotojas teikdamas kiekio paraišką turi teisę patikslinti SSO, kuris yra paskirtas prognozuojančia šalimi, pateiktą į nekasdienės apskaitos vietas planuojamą perduoti dujų kiekį.

81. **Kiekio paraiškų turinys:**

81.1. Sistemos naudotojas, pateikdamas kiekio paraišką ar patikslintą kiekio paraišką PSO, turi nurodyti šią informaciją:

81.1.1. įleidimo / išleidimo tašką;

81.1.2. dujų srauto kryptį;

81.1.3. sistemos naudotojo identifikacinį kodą;

81.1.4. sistemos naudotojo susijusios šalies identifikacinį kodą;

81.1.5. dujų parą P (paras), kuriai (-ioms) yra pareiškiamas dujų kiekis;

81.1.6. transportuotiną dujų kiekį.

81.2. Sistemos naudotojas, pateikdamas kiekio paraišką ar patikslintą kiekio paraišką vidiniame išleidimo taške, taip pat turi nurodyti konkretų susijungimo su skirstymo sistema ar susijungimo su tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungta vartotojo sistema tašką.

82. **Kiekio paraiškų teikimo sąlygos:**

82.1. Sistemos naudotojas, gali teikti kiekio paraiškas ar patikslintas kiekio paraiškas šiomis sąlygomis:

82.1.1. sistemos naudotojo pateikiama kiekio paraiška dėl norimų įleisti į sistemą dujų kiekių neprivalo sutapti su kiekio paraiška dėl norimų išleisti dujų kiekių iš sistemos, ir atvirkščiai, nes dujos gali būti perkamos ir parduodamos įleidimo – išleidimo sistemos viduje.

82.1.2. sistemos naudotojas tam tikrame sistemos įleidimo / išleidimo taške gali pareikšti ne didesnį dujų kiekį nei yra įsigiję pajėgumų tame taške, išskyrus atveju, aprašytu 86.1 papunktyje;

82.1.3. jei pareiškiamas konkrečiai parai kiekis yra didesnis nei galima tą parą transportuoti maksimaliai išnaudojant tai parai įsigytus pajėgumus, laikoma, kad teikiant kiekio paraišką užsakomi papildomi paros pajėgumai, viršijantys jau įsigytus pajėgumus parai P;

82.1.4. Esant situacijai, kai paklausa papildomiems pagal 82.1.3 papunktį pajėgumams viršija tokių pajėgumų pasiūlą (laisvus techninius pajėgumus), papildomi pajėgumai paskirstomi proporcingai sistemos naudotojų prašomų įsigyti papildomų pajėgumų kiekiui. Todėl sistemos naudotojui paskirstomas papildomų pajėgumų kiekis yra lygus jo prašomų įsigyti tam tikrame įleidimo / išleidimo taške papildomų pajėgumų kiekio ir visų sistemos naudotojų prašomų įsigyti papildomų pajėgumų tame taške kiekio santykiui, padaugintam iš laisvų techninių pajėgumų tame taške kiekio.

82.1.5. tuo atveju, jei laisvų pagal 82.1.3 papunktį pajėgumų, viršijančių įsigytus pajėgumus, nėra, jie sistemos naudotojui nesuteikiami.

83. **Dujų kiekių suderinimas:**

83.1. Abiejose įleidimo ir išleidimo taškų pusėse dujų srautai yra skaičiuojami vienodai, todėl PSO atlieka nuolatinę suderinimo procedūrą ir su gretimos sistemos operatoriumi sutikrina, ar konkrečiame taške sistemos naudotojo pateiktoje kiekio paraiškoje planuojami įleisti / išleisti dujų kiekiai atitinka sistemos naudotojo susijusios šalies pateiktoje kiekio paraiškoje planuojamą išleisti / įleisti dujų kiekį.

83.2. Jei 83.1 papunktyje nurodyti dujų kiekiai neatitinka, taikoma mažesnio pareiškiamo dujų kiekio taisyklė ('*lesser rule*'), kai, tuo atveju, jei įleidimo arba išleidimo taške dujas pristatantis ir jas gaunantis sistemos naudotojai pageidauja įleisti arba išleisti skirtingą dujų kiekį, perdavimo sistemos operatorius didesnio pareiškiamo dujų kiekio reikšmę mažina iki mažesnio pareiškiamo dujų kiekio reikšmės.

83.3. Perdavimo sistemos įleidimo iš SGD terminalo taške mažesnio pareiškiamo dujų kiekio taisyklė ('*lesser rule*') nėra taikoma jei SGD terminalo operatorius vadovaudamasis Naudojimosi SGD terminalo taisyklėmis, vienašališkai pakoreguoja SGD terminalo naudotojų pateiktas kiekio paraiškas. Tokiu atveju Sistemos naudotojų pateiktos kiekio paraiškos koreguojamos bei patvirtinamos pagal SGD terminalo operatoriaus pateiktas vienašališkai pakoreguotas kiekio paraiškas.

84. **Pareiškiamo dujų kiekio informacijos keitimasis:**

84.1. Sistemos naudotojai kiekio paraiškas (atitinkamai ir patikslintas kiekio paraiškas) pateikia ir visą su tuo susijusią informaciją apie priimtas / atmestas / sumažintas kiekio paraiškas iš PSO gauna naudodamiesi EPPS. Šios sistemos veikimo sutrikimo atveju, informacija keičiamasi el. paštu, faksu ar telefonu.

84.2. Kiekio paraiškas gali pateikti tik tokią teisę turintys sistemos naudotojų darbuotojai, kurie identifikuojami arba sutartyje dėl perdavimo paslaugų, ar sutartyje dėl teisės naudotis EPPS.

85. **Kiekio paraiškų pateikimo ir patvirtinimo terminai:**

85.1. Kiekio paraiškos parai P gali būti pateikiamos bet kuriuo metu, tačiau priimamos tik tos kiekio paraiškos, kurios pateikiamos iki kiekio paraiškų pateikimui skirto galutinio termino – ne vėliau nei iki P – 1 paros 15.00 val.

85.2. PSO, susijusiems sistemos naudotojams, laiku pateikusiems kiekio paraišką, ne vėliau nei iki P – 1 paros 17.00 val. išsiunčia patvirtinimo pranešimą apie parą P planuojamus transportuoti dujų kiekius, kuriame nurodoma:

85.2.1. ar kiekio paraiškos patvirtintos;

85.2.2. ar pateiktose kiekio paraiškose (vienoje ar daugiau) nurodytas dujų kiekis dėl tam tikrų priežasčių (tokių kaip pajėgumų trūkumas ar netinkamai pateikiamos informacijos pareiškiant) nėra sumažintas ar atmestas;

85.2.3. ar pateiktose kiekio paraiškose nurodytas dujų kiekis dėl atliekamos suderinimo procedūros, PSO ar gretimos sistemos operatoriaus iniciatyva, nėra sumažintas ar atmestas.

85.3. Patvirtinant kiekius PSO atsižvelgia ir į sutarties tarp PSO ir sistemos naudotojo sąlygas.

86. **Patikslintų kiekio paraiškų pateikimo sąlygos ir patvirtinimo terminai:**

86.1. Patikslinta kiekio paraiška traktuojama kaip papildomų pajėgumų užsakymas, jei teikiant patikslintą kiekio paraišką tam tikram taškui pareiškiamas didesnis dujų kiekis nei galima transportuoti maksimaliai išnaudojant įsigytus pajėgumus tame taške.

86.2. Jei sistemos naudotojo patikslintoje kiekio paraiškoje tam tikram taškui pateikiamas dujų kiekis yra mažesnis už pirminį pareikštą kiekį, šiam sistemos naudotojui tame taške užsakyti pajėgumai nėra koreguojami.

86.3. Patikslintos kiekio paraiškos gali būti siunčiamos bet kuriuo patikslintos kiekio paraiškos ciklo metu, prasidedančiu P – 1 paros 17.00 val. ir besibaigiančiu paros P 4.00 val.

86.4. Patikslintos kiekio paraiškos ciklo metu sistemos naudotojas turi teisę koreguoti kiekio paraiškas tiek visoms 24, tiek likusioms paros P valandoms, šiomis sąlygomis:

86.4.1. sistemos naudotojas patvirtintas (-ą) kiekio paraiškas (-ą) visoms paros P valandoms gali koreguoti P – 1 paros 17.00 val. – P – 1 paros 5.00 val. laikotarpiu (tai yra, PSO patikslintas kiekio paraiškas priima ne anksčiau kaip nuo P – 1 paros 17.00 val. ir ne vėliau kaip likus 2 val. iki paros P pradžios);

86.4.2. sistemos naudotojas patvirtintas (-ą) kiekio paraiškas (-ą) likusioms paros P valandoms gali koreguoti P – 1 paros 5.00 val. – P paros 4.00 val. laikotarpiu (tai yra, PSO patikslintas kiekio paraiškas priima ne anksčiau kaip likus 2 val. iki paros P pradžios ir ne vėliau kaip likus 3 val. iki paros P pabaigos).

86.5. PSO, gavęs patikslintą kiekio paraišką, per 2 val. informuoja sistemos naudotoją ir nurodo, ar patikslintos, pagal 86.4.1–86.4.2 papunkčius, kiekio paraiškos yra priimtos, dujų kiekiai dėl suderinimo procedūros nėra sumažinti, bei tai, ar susijusi šalis gretimoje sistemoje nepateikė naujų patikslintų kiekio paraiškų.

86.6. Pagal patikslintas kiekio paraiškas prašomas dujų kiekio pokytis įvyksta po 2 val. (prasidedant kiekvienai valandai) nuo patikslintos kiekio paraiškos ciklo pradžios (pvz., paros P 14.30 val. gauta patikslinta kiekio paraiška įsigalios tik po 17.00 val. likusioms paros P valandoms – t. y. 17.00 val. – 6.00 val.), išskyrus atvejus, kai:

86.6.1. sistemos naudotojas prašo vėlesnio tokio pokyčio laiko arba

86.6.2. sistemos naudotojas prašo ankstesnio tokio pokyčio laiko ir PSO sutinka, kad tai įvyktų anksčiau.

87. **Kiekio paraiškų ir patikslintų kiekio paraiškų atmetimas (nepriėmimas):**

87.1. PSO kiekio paraiškas ar patikslintas kiekio paraiškas turi teisę atmesti ir apie tai informuoti susijusius sistemos naudotojus per kiek įmanoma trumpesnį laiką, bet ne vėliau nei per 2 val. po kiekio paraiškų ar patikslintų kiekio paraiškų pateikimo termino pabaigos.

87.2. PSO turi teisę nepriimti sistemos naudotojo kiekio paraiškos ar patikslintos kiekio paraiškos, jeigu:

87.2.1. kiekio paraiška neatitinka kiekio paraiškų turiniui keliamų reikalavimų ir (arba)

87.2.2. kiekio paraiškų atveju, pareikštas tam tikrame taške kiekis viršija sistemos naudotojo įsigytus tame taške pajėgumus, o laisvų pajėgumų tame taške nėra;

87.2.3. paros kiekio paraiškų ar patikslintų kiekio paraiškų atveju, susidaro situacija, kai sistemos naudotojui nuo patikslintos kiekio paraiškos įsigaliojimo likusios netransportuotos dujų kiekio pagal pateiktą patikslintą kiekio paraišką dalies (NKPP) ir parai P likusių valandų (T) skaičiaus santykis viršija sistemos naudotojo užsakytą maksimalų valandinį dujų kiekį (MVK), kuris gali būti transportuotas sistemos naudotojui, atsižvelgiant į jo nuolatinius pajėgumus (t. y., jei NKPP/T > MVK);

87.2.4. patikslintų kiekio paraiškų atveju, susidaro situacija, kad pareiškiamas mažesnis kiekis, nei faktiškai jau buvo transportuota iki patikslintos kiekio paraiškos įsigaliojimo;

87.2.5. PSO negauna reikiamos dujų kiekių suderinimui informacijos iš gretimos sistemos operatoriaus.

87.3. Jei patikslinta kiekio paraiška yra atmetama, PSO sistemos naudotojui taiko paskutinį patvirtintą kiekį, jei toks yra.

88. **Kitos kiekio paraiškų teikimo ir patvirtinimo procedūrose taikomos sąlygos:**

88.1. PSO vertina tik paskutinę konkrečiame taške tam tikram laikotarpiui laiku pateiktą kiekio paraišką / patikslintą kiekio paraišką.

88.2. PSO, vertindamas, ar kiekio paraiškos pateiktos laiku, atsižvelgia tik į tą laiką, kada jos buvo gautos, o ne išsiųstos.

88.3. Jei PSO sistemos naudotojui per 2 val. nuo kiekio paraiškos gavimo neatsiunčia pranešimo apie patvirtintą / atmestą / sumažintą kiekio paraišką, sistemos naudotojas privalo nedelsiant kreiptis į PSO.

88.4. PSO pasilieka teisę sustabdyti patikslintų kiekio paraiškų teikimo ciklą ar pailginti jo trukmę. Apie tai PSO susijusius sistemos naudotojus turi informuoti nedelsiant.

88.5. Sistemos naudotojas konkrečiame taške įsigijęs tiek įleidimo, tiek išleidimo pajėgumus, teikdamas patikslintą kiekio paraišką (be dujų kiekio) gali pakeisti ir dujų srauto kryptį.

88.6. PSO iš gretimos sistemos operatoriaus gavęs informaciją, jog pastarojo sistemos naudotojai dėl techninių ar kitų priežasčių nepristatė ar nepaėmė kiekio paraiškoje nurodyto dujų kiekio, arba PSO neturi galimybės šio kiekio transportuoti dėl galimo perdavimo paslaugos pertraukimo, PSO susijusių sistemos naudotojų kiekio paraiškose pateiktus dujų kiekius turi teisę koreguoti, apie tokius pakeitimus susijusius sistemos naudotojus informuojant iš anksto.

88.7. PSO pareiškiamą dujų kiekį gali sumažinti ir dėl techninių, avarinių, dujų kokybės neatitikimo ir kt. priežasčių. Kiekiai dėl šių priežasčių mažinami proporcingai.

88.8. PSO teikia pirmenybę nuolatinių pajėgumų pareiškimui. Todėl, jei keli sistemos naudotojai įsigijo pertraukiamųjų pajėgumų ir bendras kiekio paraiškose nurodytas transportuotinas dujų kiekis viršija techninius pajėgumus, PSO turimus pajėgumus sistemos naudotojams padalija proporcingai pareiškiamiems pertraukiamųjų pajėgumų kiekiams. Atliekant šią procedūrą PSO nėra atsakingas už gretimos sistemos operatoriaus vykdomą suderinimo procedūrą.

88.9. Įleidimo ir išleidimo su kitomis dujų perdavimo sistemomis taškuose gali būti nustatyti kitokie kiekio paraiškų pateikimo ir patvirtinimo terminai. Jei yra nustatomi kitokie nei Taisyklių 85 punkte nustatyti kiekio paraiškų pateikimo ir patvirtinimo terminai, PSO ne vėliau nei prieš 30 dienų iki jų taikymo informuoja sistemos naudotojus EPPS ir (ar) PSO interneto svetainėje.

88.10. Įleidimo ir išleidimo su kitomis dujų perdavimo sistemomis taškuose patikslintos kiekio paraiškos gali būti teikiamos tik tuomet, kai PSO su kitos perdavimo sistemos operatoriumi sudarytoje bendradarbiavimo sutartyje yra numatęs patikslintų kiekio paraiškų suderinimo procedūrą. PSO ne vėliau nei prieš 30 dienų informuoja sistemos naudotojus EPPS ir (ar) PSO interneto svetainėje apie galimybę teikti patikslintas kiekio paraiškas įleidimo ir išleidimo su kitomis dujų perdavimo sistemomis taškuose.

88.11. Perdavimo sistemos įleidimo iš SGD terminalo taške sistemos naudotojas gali pateikti kiekio paraiškos patikslinimą ta apimtimi ir terminais, kuriais SGD terminalo operatorius Naudojimosi SGD terminalo taisyklėmis nustato teisę pateikti patikslintus SGD išdujinimo užsakymus.

XI SKYRIUS
PRISKIRIAMŲ DUJŲ KIEKIŲ NUSTATYMAS

89. PSO sistemos naudotojams kiekvienai parai priskiriamus įleidimo taške įleistus ir išleidimo taške išleistus dujų kiekius, skirtus atsiskaitymui už dujas ir naudojimosi perdavimo sistema apimtims nustatyti, nustato pagal šioje dalyje aprašytą priskiriamų dujų kiekių nustatymo tvarką.

90. Jei tam tikrame įleidimo ar išleidimo taške dujas tiekia ir pristato tik vienas sistemos naudotojas, ir jeigu PSO su gretimos perdavimo sistemos PSO nėra sudaręs sutarties, kurioje yra numatyta techninio balansavimo sąskaita, bendras tame taške pagal matavimo rezultatus nustatytas dujų kiekis bus priskirtas šiam sistemos naudotojui.

91. Kai dujas tiekia daugiau nei vienas sistemos naudotojas, faktiniai dujų kiekiai sistemos naudotojui yra priskiriami 94 punkte nurodyta tvarka ir sąlygomis.

92. Į pristatymo vietas, kur dujų apskaitos duomenys fiksuojami rečiau nei kas parą – nekasdienės apskaitos vietose:

92.1. patiektam paros dujų kiekiui nustatyti naudojami prognozuojančia šalimi paskirto SSO pateikti dujų kiekių suvartojimo per parą duomenys;

92.2. per 3 darbo dienas pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui dujų kiekiai yra patikslinami pagal faktinius kiekius, apskaitytus per ataskaitinį laikotarpį, jeigu prognozuojančia šalimi paskirtas SSO tokius duomenis pateikia;

92.3. per metus dujų kiekiai gali būti dar kartą tikslinami pagal SSO pateiktus duomenis. Patikslinti duomenys pateikiami kartu su duomenimis už praėjusį ataskaitinį laikotarpį.

93. Sistemos naudotojas kiekvieną parą iš PSO gauna informaciją apie ankstesnei dujų parai jam priskirtus į perdavimo sistemą įleidžiamus ir iš jos išleidžiamus dujų kiekius 95 punkte nurodyta tvarka ir terminais.

94. **Priskyrimų nustatymo skirtinguose taškuose tvarka:**

94.1. Įleidimo ir išleidimo iš / į gretimų perdavimo sistemų (-as) taškuose kiekvieną parą sistemos naudotojams priskiriamas dujų kiekis nustatomas pagal 94.1.1–94.1.2 papunkčius.

94.1.1. Jei PSO yra sudaręs sutartį su gretimos perdavimo sistemos operatoriumi dėl techninio balansavimo, dujų kiekių priskyrimas nustatomas šiuo būdu:

94.1.1.1. perdavimo sistemos įleidimo ir išleidimo iš / į gretimų perdavimo sistemų (-as) taškuose sistemos naudotojui konkrečiai parai priskiriamas įleidžiamas ir išleidžiamas dujų kiekis yra lygus sistemos naudotojo tai parai tuose taškuose po suderinimo procedūros patvirtintose kiekio paraiškose nurodytam kiekiui;

94.1.1.2.skirtumas tarp bendro dujų kiekio pagal visas sistemos naudotojams patvirtintas tam tikro taško kiekio paraiškas ir pagal apskaitos prietaisus tame taške išmatuoto dujų kiekio yra priskiriamas PSO ir gretimos perdavimo sistemos operatoriaus administruojamai techninio balansavimo sąskaitai.

94.1.2. Jei sutartis, kurioje yra numatyta techninio balansavimo sąskaita, tarp perdavimo sistemų operatorių nėra sudaroma, dujų kiekių priskyrimas vyksta pagal 94.1.2.1 papunktyje nurodytus metodus.

94.1.2.1.Sistemos naudotojams, importuojantiems dujas, faktiškai importuoti dujų kiekiai, kai nėra sudaroma sutartis, kurioje yra numatyta techninio balansavimo sąskaita, priskiriami šiais principais:

94.1.2.1.1. jeigu dujų importo sutartyje nenumatyta kitaip, sistemos naudotojui priskirtas per balansavimo laikotarpį importuotas dujų kiekis negali būti didesnis nei sistemos naudotojo faktiškai iš perdavimo sistemos išleistas dujų kiekis;

94.1.2.1.2. jeigu į perdavimo sistemą per balansavimo laikotarpį buvo patiektas didesnis dujų kiekis nei pagal dujų importo grafiką, ir atitinkamai sistemos naudotojų faktiškai iš perdavimo sistemos išleistas dujų kiekis buvo didesnis nei pagal dujų importo grafiką, importuotas dujų kiekis, viršijantis dujų importo grafiką, paskirstomas proporcingai sistemos naudotojams (pagal jų turimas importo kvotų proporcijas), tačiau neviršijant šių sistemos naudotojų faktiškai iš perdavimo sistemos išleisto dujų kiekio ir dujų importo sutartyje nustatytų apribojimų;

94.1.2.1.3. įvertinama pateikta informacija apie pagal dujų pirkimo–pardavimo sutartis ir (ar) biržoje įsigytą dujų kiekį.

94.2. Perdavimo sistemos įleidimo iš SGD terminalo taške sistemos naudotojui konkrečiai parai priskiriamas įleidžiamas dujų kiekis yra lygus sistemos naudotojo tai parai tame taške po suderinimo procedūros patvirtintoje kiekio paraiškoje nurodytam kiekiui.

94.3. Išleidimo į skirstymo sistemas ir tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų vartotojų sistemas taškuose sistemos naudotojams priskiriamas dujų kiekis nustatomas žemiau nurodytais būdais:

94.3.1. taškuose, kur dujos pristatomos į skirstymo sistemas, konkretiems sistemos naudotojams kiekvieną parą priskiriamus dujų kiekius nustato PSO, remdamasis iš SSO pagal PSO ir SSO bendradarbiavimo sutartyje nustatytą tvarką gauta informacija;

94.3.2. taškuose, kur dujos pristatomos į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų vartotojų sistemas, konkretiems sistemos naudotojams kiekvieną parą priskiriamus dujų kiekius nustato PSO, remiantis matavimo prietaisų duomenimis.

94.4. Paskirstant dujų kiekius virtualiuose įleidimo ir išleidimo taškuose, sistemos naudotojui priskirtas dujų kiekis atitinka sistemos naudotojo patvirtintose kiekio paraiškose nurodytiems kiekiams.

95. **Informacijos apie priskiriamus dujų kiekius keitimasis:**

95.1. Informaciją apie sistemos naudotojams konkrečiai parai priskirtus dujų kiekius, išreikštus MWh, PSO teikia per EPPS.

95.2. EPPS veikimo sutrikimo atveju, informacija keičiamasi el. paštu, faksu ar telefonu.

95.3. PSO sistemos naudotojams informaciją apie jiems priskirtus dujų kiekius teikia dviem etapais: preliminarius duomenis kiekvieną parą ir apibendrintus mėnesio duomenis kas mėnesį, kaip nurodyta 95.4.1.1 ir 95.4.2.1 papunkčiuose. Tuo būdu išskiriami:

95.3.1. pirminis priskyrimas – sistemos naudotojams preliminariai nustatomas ir pranešamas paros / parų dujų kiekis, grindžiamas nepatvirtintais matavimo ar prognoziniais duomenimis, ir

95.3.2. galutinis priskyrimas – sistemos naudotojams galutinai nustatomas ir pranešamas paros / parų dujų kiekis, grindžiamas patvirtintais (dar kartą perskaičiuotais, sutikrintais) matavimo ar faktiniais duomenimis.

95.4. Pirminių ir galutinių priskyrimų informacija sistemos naudotojams teikiama šia tvarka:

95.4.1. informavimas apie pirminį priskyrimą vykdomas šia tvarka:

95.4.1.1.PSO kiekvieną dujų parą iki 14.00 val. (P + 1) išsiųsdamas pirminio priskyrimo pranešimą informuoja sistemos naudotoją apie ankstesnei dujų parai (P) jam priskirtus įleistus ir išleistus dujų kiekius;

95.4.1.2.PSO, sistemos naudotojui pateikdamas pirminį priskyrimą, kartu pateikia ir informaciją apie jam nustatytą pirminį paros dujų kiekių disbalansą, apskaičiuotą Balansavimo taisyklėse nurodyta tvarka, kuris, pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, gali būti tikslinamas PSO;

95.4.2. informavimas apie galutinį priskyrimą vykdomas šia tvarka:

95.4.2.1. PSO ne vėliau nei per 7 kalendorines dienas pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, kurio metu buvo perduodamos dujos, kiekvienam sistemos naudotojui EPPS sistemoje pateikia informaciją (ataskaitą ar jos suvestinę) apie galutinai jam priskirtus (jei reikia, patikslintus) išleidžiamus ir įleidžiamus dujų kiekius, kurie bus naudojami atsiskaitymui (pateikiama informacija apie paros ir mėnesio dujų kiekių vertes, jų viršutinę šilumingumo vertę).

95.4.2.2.dujų kiekiai gali būti dar kartą tikslinami, jeigu SSO arba PSO patikslina duomenis apie į pristatymo vietą transportuotą dujų kiekį, bet ne už ilgesnį nei vienerių metų laikotarpį.

96. **Priskiriamų dujų kiekių išleidimo taškuose nustatymas matavimo prietaisų gedimo atveju:**

96.1. Matavimo prietaisų gedimo ar netinkamo jų funkcionavimo nustatymo iki atsiskaitymui naudojamų kiekių nustatymo atveju, gedimo metu pristatomus paros kiekius nustato PSO.

96.2. Matavimo prietaisų gedimo nustatymo po atsiskaitymui naudojamų kiekių nustatymo atveju, PSO atlieka procedūrą, nurodytą 161.6 papunktyje.

XII SKYRIUS
VARTOJIMO PAJĖGUMŲ NUSTATYMAS VIDINIAME IŠLEIDIMO TAŠKE

97. Sistemos naudotojai, kurie transportuoja dujas į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtas vartotojo sistemas, PSO deklaruoja reikalingus vartojimo pajėgumus kiekvienoje gamtinių dujų perdavimo sistemos pristatymo vietoje, vadovaudamiesi Gamtinių dujų tiekimo diversifikavimo tvarkos aprašo nuostatomis.

98. Jeigu sistemos naudotojas laiku nedeklaruoja reikalingų vartojimo pajėgumų, vadovaudamasis Gamtinių dujų tiekimo diversifikavimo tvarkos aprašo nuostatomis, vartojimo pajėgumus nustato PSO.

99. Skirstymo sistemos operatorius PSO pateikia informaciją apie SSO išduotos gamtinių dujų skirstymo licencijos teritorijoje esančiose skirstymo sistemose kiekvienam sistemos naudotojui nustatytus vartojimo pajėgumus. SSO ne vėliau nei iki mėnesio, einančio po mėnesio, per kurį buvo tikslinami vartojimo pajėgumai pabaigos, informuoja PSO apie skirstymo sistemoje patikslintus vartojimo pajėgumus bei apie laikotarpį, už kurį jie yra tikslinami.

100. Metams nustatyti vartojimo pajėgumai konkrečioje pristatymo vietoje nėra keičiami ir (ar) perskaičiuojami, išskyrus atvejus, kai pasibaigus metams, keičiantis pristatymo vietos savininkui (ar teisėtam valdytojui) ar nutraukus dujų perdavimą ir (ar) skirstymą į konkrečią dujų pristatymo vietą, nustatoma, kad jie buvo didesni. Jei paaiškėja, kad faktiškai į konkrečią gamtinių dujų pristatymo vietą maksimalus per parą transportuotas dujų kiekis buvo didesnis nei nustatyti vartojimo pajėgumai, vartojimo pajėgumai ir saugumo dedamosios lėšų mokėjimai patikslinami.

101. PSO informaciją apie sistemos naudotojui nustatytus vartojimo pajėgumus pateikia EPPS.

XIII SKYRIUS
PERDAVIMO KAINŲ NUSTATYMAS IR TAIKYMAS

102. Už perdavimo paslaugas sistemos naudotojams taikomos PSO nustatytos ir su Komisija suderintos dujų perdavimo kainos.

103. Galiojančios dujų perdavimo kainos skelbiamos PSO interneto svetainėje.

104. Dujų perdavimo kainos nustatomos už:

104.1. pajėgumus – įleidimo ir išleidimo taškuose;

104.2. perduotą dujų kiekį – išleidimo taškuose;

104.3. vartojimo pajėgumus – vidiniame išleidimo taške.

105. Kiekviename perdavimo sistemos įleidimo ir išleidimo taške nustatomos perdavimo kainos už nuolatinius ir pertraukiamuosius pajėgumus. Pagal pajėgumų trukmę PSO nustato kainas už šiuos pajėgumų produktus: metų, ketvirčio, mėnesio, paros ir einamosios paros pajėgumus. Vidiniame išleidimo taške yra nustatoma vartojimo pajėgumų kaina.

106. Nustatyta perdavimo kaina už metų pajėgumus ir vartojimo pajėgumus konkrečiuose įleidimo ir išleidimo taškuose per metus nekinta ir taikoma sistemos naudotojo konkrečiuose įleidimo ir išleidimo taškuose metams užsakytiems pajėgumams ir nustatytiems vartojimo pajėgumams. Už metų pajėgumus bei už vartojimo pajėgumus sistemos naudotojas kiekvieną ataskaitinį laikotarpį moka lygiomis dalimis.

107. Perdavimo kaina už ketvirčio pajėgumus konkrečiuose įleidimo ir išleidimo taškuose nustatoma vieną kartą per metus kiekvienam ketvirčiui. Perdavimo kaina už ketvirčio pajėgumus taikoma sistemos naudotojo konkrečiuose įleidimo ir išleidimo taškuose atitinkamam ketvirčiui užsakytiems pajėgumams. Už ketvirčio pajėgumus sistemos naudotojas kiekvieną ataskaitinį laikotarpį moka lygiomis dalimis.

108. Perdavimo kainos už mėnesio, paros ir einamosios paros pajėgumus konkrečiuose įleidimo ir išleidimo taškuose nustatomos vieną kartą per metus kiekvienam kalendoriniam mėnesiui. Perdavimo kainos už mėnesio, paros ir einamosios paros pajėgumus taikomos sistemos naudotojo konkrečiuose įleidimo ir išleidimo taškuose atitinkamą kalendorinį mėnesį užsakytiems mėnesio, paros ar einamosios paros pajėgumams.

109. Jei tam tikru laikotarpiu PSO suteikia mažesnius pertraukiamuosius pajėgumus nei užsakė sistemos naudotojas, perdavimo kaina už pertraukiamuosius pajėgumus taikoma tik už faktiškai suteiktus pertraukiamuosius pajėgumus.

110. Perdavimo kaina už kiekį taikoma sistemos naudotojo transportuotam dujų kiekiui per kiekvieną perdavimo sistemos išleidimo tašką.

111. **Kaina už viršytus pajėgumus:**

111.1. PSO sistemos naudotojui, konkrečią parą tam tikrame įleidimo ar išleidimo taške viršijusiam tai parai tame taške jo įsigytus pajėgumus, apskaičiuoja papildomą mokestį už pajėgumų viršijimą, kurį sistemos naudotojas turi sumokėti PSO atsiskaitant už perdavimo paslaugas XIV skyriuje nurodyta tvarka.

111.2. Sistemos naudotojui fiksuojamas konkrečią parą viršytas pajėgumų kiekis yra lygus sistemos naudotojo į tam tikrą įleidimo ar išleidimo tašką tą parą patiekto ar pristatyto dujų kiekio, galutinai priskirto pagal XI skyriuje nurodytą tvarką, ir tame taške tai parai jo įsigytų pajėgumų kiekio skirtumui – jei skirtumas teigiamas, kitu atveju (jei skirtumas neigiamas) – 0 (nuliui).

111.3. Jei sistemos naudotojui pagal 111.2 papunktį užfiksuotas konkrečią parą tam tikrame įleidimo ar išleidimo taške viršytas pajėgumų kiekis sudaro ne daugiau kaip 3 % įsigytų tai parai tame taške pajėgumų, skaičiuojant papildomą (pagal 111.1 papunktį) mokestį kaina už kiekvieną viršytų pajėgumų vienetą yra lygi tos einamosios paros pajėgumų kainai.

111.4. Jei sistemos naudotojui pagal 111.2 papunktį užfiksuotas konkrečią parą tam tikrame įleidimo ar išleidimo taške viršytas pajėgumų kiekis sudaro daugiau kaip 3 % įsigytų tai parai tame taške pajėgumų, skaičiuojant papildomą (pagal 111.1 papunktį) mokestį, kaina už kiekvieną viršytą

virš 3 % ribos pajėgumų vienetą yra lygi tos einamosios paros pajėgumų kainai, padaugintai iš koeficiento 3,0.

111.5. Jei sistemos naudotojui pagal Taisyklių 92.3 papunktį patikslintus ataskaitinio laikotarpio duomenis užfiksuojamas konkrečią parą tam tikrame įleidimo ar išleidimo taške viršytas pajėgumų kiekis, skaičiuojant papildomą (pagal 111.1 papunktį) mokestį kaina už kiekvieną viršytų pajėgumų vienetą yra lygi einamosios paros pajėgumų kainai.

111.6. Jei pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui pagal duomenis apie į skirstymo sistemą SSO technologinėms reikmėms perduotą dujų kiekį nustatoma, kad dujų technologinėms reikmėms kiekis yra didesnis nei SSO kiekio paraiškoje nurodytas technologinėms reikmėms perduoti reikalingas dujų kiekis, kaina už kiekvieną viršytų pajėgumų vienetą yra lygi einamosios paros pajėgumų kainai.

112. **Kaina už viršytus vartojimo pajėgumus:**

112.1. Jei paaiškėja, kad faktiškai į konkrečią gamtinių dujų pristatymo vietą maksimalus per parą transportuotas gamtinių dujų kiekis buvo didesnis nei nustatyti vartojimo pajėgumai, vartojimo pajėgumai turi būti patikslinti, taip pat turi būti perskaičiuojami mokėjimai už vartojimo pajėgumus.

112.2. Skaičiuojant papildomą mokestį už viršytus vartojimo pajėgumus kaina už kiekvieną viršytų vartojimo pajėgumų vienetą yra lygi vartojimo pajėgumų kainai.

113. **Kaina už pajėgumų ribojimą:**

113.1. Už iš anksto su sistemos naudotoju suderintą pajėgumų ribojimą taikoma kaina yra lygi perdavimo kainai už einamosios paros pajėgumus, kuri taikoma konkrečiuose įleidimo ir išleidimo taškuose atitinkamą kalendorinį mėnesį;

113.2. Už iš anksto su sistemos naudotoju nesuderintą pajėgumų ribojimą taikoma kaina yra lygi perdavimo kainai už viršytus pajėgumus, kuri apskaičiuojama pagal Taisyklių 111 punktą.

114. Jeigu PSO suteikia įleidimo pajėgumus Taisyklių 174.6 papunktyje numatytu atveju, perdavimo kaina už šiuos suteiktus pajėgumus nėra taikoma.

XIV SKYRIUS
APMOKĖJIMO UŽ PASLAUGAS TVARKA

115. Kiekvienam ataskaitiniam laikotarpiui pagal SSO pateiktus duomenis, pagal tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų pristatymo vietų apskaitos duomenis ir (ar) perduotų gamtinių dujų aktą, PSO parengia perduotų gamtinių dujų kiekių suvestinę, kurią kartu su PVM sąskaita faktūra 124 punkte nurodyta tvarka pateikia sistemos naudotojui.

116. PSO PVM sąskaitą faktūrą už per ataskaitinį laikotarpį suteiktas perdavimo paslaugas sistemos naudotojui pateikia iki 7-os po ataskaitinio laikotarpio kalendorinės dienos. PSO PVM sąskaitoje faktūroje nurodo sistemos naudotojo ataskaitinio laikotarpio duomenis MWh.

117. Sistemos naudotojas už perdavimo paslaugas, suteiktas per ataskaitinį laikotarpį turi apmokėti iki 14-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos pagal PSO pateiktą PVM sąskaitą faktūrą.

118. PSO neužtikrinus sistemos naudotojui nuolatinių perdavimo pajėgumų, iš anksto ribojimą suderinus ar nesuderinus su sistemos naudotoju, sistemos naudotojas PSO pateikia sąskaitą už nuolatinių perdavimo pajėgumų ribojimą. Sąskaita už nuolatinių perdavimo pajėgumų ribojimą per ataskaitinį laikotarpį pateikiama iki 7-os po ataskaitinio laikotarpio kalendorinės dienos.

119. Pajėgumų ribojimo atvejais, nurodytais XVIII skyriuje, PSO neprisiima atsakomybės ir atleidžiamas nuo įpareigojimo (pagal 118 punktą) sistemos naudotojams apmokėti dėl nuolatinių pajėgumų ribojimo galimai patirtus nuostolius.

120. PSO, gavęs iš sistemos naudotojo sąskaitą už ribotus nuolatinius perdavimo pajėgumus per ataskaitinį laikotarpį, turi ją apmokėti iki 14-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos.

121. PSO PVM sąskaitą faktūrą už per ataskaitinį laikotarpį apskaičiuotas mokėtinas saugumo dedamosios lėšas sistemos naudotojui pateikia iki 7-os po ataskaitinio laikotarpio

kalendorinės dienos, kurią sistemos naudotojas turi apmokėti iki 14-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos. Apskaičiuotas mokėtinas saugumo dedamosios lėšas sistemos naudotojas privalo mokėti į PVM sąskaitoje faktūroje nurodytą saugumo dedamosios lėšų surenkamąją atsiskaitomąją sąskaitą.

122. Pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui, tuo atveju, jeigu per ataskaitinį laikotarpį nors vieną balansavimo laikotarpį buvo užfiksuotas sistemos naudotojo disbalansas ir pagal Balansavimo taisykles turi būti apskaičiuotas disbalanso mokestis, PSO PVM sąskaitą faktūrą už balansavimą sistemos naudotojui pateikia iki 10-os po ataskaitinio laikotarpio kalendorinės dienos, kurią sistemos naudotojas turi apmokėti iki 17-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos.

123. Jeigu per ataskaitinį laikotarpį nors vieną balansavimo laikotarpį buvo užfiksuotas sistemos naudotojo disbalansas, kai sistemos naudotojas sukėlė dujų perteklių perdavimo sistemoje, sistemos naudotojas PVM sąskaitą faktūrą už disbalanso mokestį per ataskaitinį laikotarpį turi PSO pateikti iki 10-os po ataskaitinio laikotarpio kalendorinės dienos, kurią PSO turi apmokėti iki 17-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos. Atskiru susitarimu dokumentus (ar PVM sąskaitas faktūras) už sistemos naudotojo PSO parduotas balansavimo dujas sistemos naudotojo vardu gali įforminti PSO.

124. Sistemos naudotojui PVM sąskaita faktūra (-os) pateikiama (-os) elektroninėje perdavimo paslaugų sistemoje (EPPS). PVM sąskaitos faktūros pateikimo diena laikoma jos suformavimo šioje elektroninėje sistemoje diena. Jei nėra galimybių pateikti ar gauti PVM sąskaitą faktūrą elektroninėje sistemoje, PVM sąskaitos faktūros originalas siunčiamas registruotu paštu.

125. Jeigu paskutinė mokėjimo termino diena sutampa su nedarbo ar oficialios šventės diena, tai mokėjimo termino pabaigos diena laikoma po jos einanti darbo diena.

126. Visi mokėjimai atliekami eurais į PSO ir sistemos naudotojų nurodytas sąskaitas.

127. Taisyklėse nustatytais terminais nesumokėjus už perdavimo paslaugas, sistemos naudotojui skaičiuojami delspinigiai. Delspinigius už vėlavimą laiku sumokėti už suteiktas perdavimo paslaugas PSO skaičiuoja kartą per mėnesį. Apskaičiuota delspinigių suma, kartu su kitais duomenimis, nurodoma PVM sąskaitoje faktūroje už ataskaitinį laikotarpį, kuri pateikiama sistemos naudotojui ir kurią sistemos naudotojas turi apmokėti 117 punkte nurodyta tvarka.

128. Taisyklėse nustatytais terminais neapmokėjus sąskaitos už nuolatinių perdavimo pajėgumų ribojimą, PSO skaičiuojami delspinigiai. Sistemos naudotojas delspinigius, už vėlavimą laiku apmokėti sąskaitą, PSO skaičiuoja kartą per mėnesį ir pateikia sąskaitą iki 7-os po ataskaitinio laikotarpio kalendorinės dienos.

129. Taisyklėse nustatytais terminais nesumokėjus apskaičiuotų mokėtinų saugumo dedamosios lėšų, sistemos naudotojui skaičiuojami delspinigiai. Delspinigius už vėlavimą laiku sumokėti apskaičiuotas mokėtinas saugumo dedamosios lėšas PSO skaičiuoja kartą per mėnesį. Apskaičiuota delspinigių suma, kartu su kitais duomenimis, nurodoma PVM sąskaitoje faktūroje už ataskaitinį laikotarpį, kuri pateikiama sistemos naudotojui ir kurią sistemos naudotojas turi apmokėti 117 punkte nurodyta tvarka.

130. Taisyklėse nustatytais terminais nesumokėjus už balansavimą, sistemos naudotojui skaičiuojami delspinigiai. PSO delspinigius už vėlavimą laiku sumokėti už balansavimą skaičiuoja kartą per mėnesį. Apskaičiuota delspinigių suma, kartu su kitais duomenimis, nurodoma PVM sąskaitoje faktūroje už balansavimą, kuri pateikiama sistemos naudotojui ir kurią sistemos naudotojas turi apmokėti 122 punkte nurodyta tvarka.

131. Jei už ataskaitinį laikotarpį PVM sąskaita faktūra sistemos naudotojui neišrašoma, tai priskaičiuoti delspinigiai sistemos naudotojui pateikiami delspinigių skaičiavimo ataskaitoje.

132. Taisyklėse nustatytais terminais neapmokėjus sąskaitos už sistemos naudotojo parduotas balansavimo dujas, PSO skaičiuojami delspinigiai. Sistemos naudotojas delspinigius už vėlavimą laiku apmokėti sąskaitą PSO skaičiuoja kartą per mėnesį ir sąskaitą turi pateikti iki 10-os po ataskaitinio laikotarpio kalendorinės dienos, kurią PSO turi apmokėti iki 17-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos.

133. Sistemos naudotojas, nesumokėjęs už perdavimo paslaugas, balansavimą ar apskaičiuotas mokėtinas saugumo dedamosios lėšas Taisyklėse nustatytais terminais, moka PSO 0,04 proc. dydžio delspinigius nuo laiku nesumokėtos sumos už kiekvieną pradelstą dieną. PSO be išankstinio įspėjimo turi teisę apie pradelsusius sumokėti už perdavimo paslaugas Sistemos naudotojus informuoti asmenų kredito reitingus ir informaciją apie mokumą kaupiančias įmones, institucijas ar kitas organizacijas.

134. PSO, nesumokėjęs už nuolatinių perdavimo pajėgumų ribojimą ar perkamas balansavimo dujas nustatytais terminais, moka sistemos naudotojui 0,04 proc. dydžio delspinigius nuo laiku nesumokėtos sumos už kiekvieną pradelstą dieną.

135. Jei per metus PSO darbuotojai užfiksuoja kitus per tam tikrą (-us) ataskaitinį (-ius) laikotarpį (-ius) perduotų dujų kiekių duomenis nei prieš tai buvo užfiksuota, ir todėl turi būti tikslinama (-os) tam tikro (-ų) ataskaitinio (-ių) laikotarpio (-ių) PVM sąskaita (-os) faktūra (-os) už suteiktas perdavimo paslaugas ir (ar) disbalansą, nustatytas ir apskaičiuotas skirtumas turi būti įforminamas atskira PVM sąskaita faktūra. PSO išrašytą PVM sąskaitą faktūrą sistemos naudotojo mokėtinai sumai sistemos naudotojas turi apmokėti per 7 kalendorines dienas. Tuo atveju, kai yra išrašoma PVM sąskaitą faktūra PSO mokėtinai sumai, PSO atlieka užskaitą su sistemos naudotojo mokėtina suma.

136. Jeigu pasibaigus metams reikia atlikti perskaičiavimą, kai sistemos naudotojas priskiriamas kitai sistemos naudotojų grupei, tai turi būti padaryta per 10 dienų pasibaigus metams ir įforminta kreditine PVM sąskaita faktūra. PSO išrašytą kreditinę PVM sąskaitą faktūrą sistemos naudotojo mokėtinai sumai sistemos naudotojas turi apmokėti ne vėliau kaip iki 17-os mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, kalendorinės dienos, o laiku neatsiskaičius už perdavimo paslaugas, sistemos naudotojui skaičiuojami delspinigiai. Tuo atveju, kai yra išrašoma kreditinė PVM sąskaita faktūra PSO mokėtinai sumai, PSO atlieka užskaitą su sistemos naudotojo mokėtina suma.

137. Jei keičiantis pristatymo vietos savininkui (ar teisėtam valdytojui) ar nutraukus dujų perdavimą ir (ar) skirstymą į konkrečią dujų pristatymo vietą paaiškėja, kad faktiškai į konkrečią gamtinių dujų pristatymo vietą maksimalus per parą transportuotas gamtinių dujų kiekis buvo didesnis nei nustatyti vartojimo pajėgumai, turi būti perskaičiuojami mokėjimai už vartojimo pajėgumus bei perskaičiuojamos saugumo dedamosios lėšos taikant patikslintą vartojimo pajėgumų dydį. Patikslintas vartojimo pajėgumų dydis nustatomas per 20 kalendorinių dienų nuo pristatymo vietos savininko (ar teisėto valdytojo) pasikeitimo ar nutraukus dujų perdavimą ir (ar) skirstymą į konkrečią dujų pristatymo vietą. Papildomai mokėtiną sumą už vartojimo pajėgumus ir papildomai mokėtiną saugumo dedamosios lėšų sumą PSO apskaičiuoja ir pateikia patikslintas sąskaitas sistemos naudotojui. Sistemos naudotojas pateiktas sąskaitas apmoka ne vėliau nei per 7 kalendorines dienas nuo sąskaitos gavimo dienos.

138. Jei pasibaigus metams paaiškėja, kad faktiškai į konkrečią gamtinių dujų pristatymo vietą maksimalus per parą transportuotas gamtinių dujų kiekis buvo didesnis nei nustatyti vartojimo pajėgumai, turi būti perskaičiuojami mokėjimai už vartojimo pajėgumus bei perskaičiuojamos saugumo dedamosios lėšos taikant patikslintą vartojimo pajėgumų dydį. Patikslintas vartojimo pajėgumų dydis nustatomas per 20 kalendorinių dienų pasibaigus metams. Perskaičiuojant saugumo dedamosios lėšas, kaina už viršytus vartojimo pajėgumus yra nustatoma vadovaujantis Gamtinių dujų tiekimo diversifikavimo tvarkos aprašo nuostatomis.

139. Papildomai mokėtiną sumą už vartojimo pajėgumus ir papildomai mokėtiną saugumo dedamosios lėšų sumą už praėjusius metus PSO apskaičiuoja ir pateikia patikslintas sąskaitas sistemos naudotojui ne vėliau nei per 30 kalendorinių dienų metams pasibaigus. Sistemos naudotojas pateiktas sąskaitas apmoka ne vėliau nei per 7 kalendorines dienas nuo sąskaitos gavimo dienos.

140. Bet koks mokėjimas laikomas atliktu tą dieną, kai lėšos įskaitomos į gavėjo banko sąskaitą. Visi gauti mokėjimai įskaitomi Civiliniame kodekse nustatytu šiuo eiliškumu, nepriklausomai nuo to, kas nurodyta sistemos naudotojo mokėjimo dokumentuose: (1) delspinigiai; (2) skola už praėjusį laikotarpį; (3) einamieji mokėjimai.

141. Pasibaigus metams, per 30 kalendorinių dienų PSO ir sistemos naudotojas privalo suderinti tarpusavio atsiskaitymus ir įforminti tai aktu, kurį sistemos naudotojas turi pasirašyti ir grąžinti PSO. Per nurodytą laikotarpį negavęs pasirašyto suderinto akto, PSO pateiktą akte skolos likutį laikys teisingu.

XV SKYRIUS
SUTARTINIŲ PRIEVOLIŲ ĮVYKDYMO UŽTIKRINIMAS

142. PSO turi teisę pareikalauti pateikti tinkamas visų prievolių pagal sutartį ir (ar) Taisykles įvykdymo užtikrinimo priemones esant šioms aplinkybėms:

142.1. PSO identifikuoja pasikeitusią (padidėjusią) riziką dėl sistemos naudotojo disbalanso ir (arba)

142.2. PSO identifikuoja pasikeitusią (padidėjusią) riziką dėl sistemos naudotojo mokumo, ir (arba)

142.3. Sistemos naudotojas perdavimo paslaugų ar balansavimo sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis nevykdo arba vėluoja vykdyti savo įsipareigojimus sumokėti už suteiktas perdavimo paslaugas ir (ar) disbalansą, ir (arba)

142.4. Sistemos naudotojas pažeidžia esmines sutarčių ir (arba) Taisyklių sąlygas, ir (arba)

142.5. Sistemos naudotojui pradėta bankroto, restruktūrizavimo, atskyrimo ar likvidavimo procedūra, ir (arba)

142.6. Yra kitų aplinkybių (pablogėjusi finansinė padėtis, nemokumo kitiems tiekėjams požymiai, kitos finansinę riziką sąlygojančios aplinkybės), leidžiančių pagrįstai manyti, kad sistemos naudotojas gali nevykdyti savo įsipareigojimų pagal sutartį ir (ar) Taisykles.

143. PSO pateiktomis tinkamomis prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonėmis laikoma:

143.1. Avansinis mokėjimas už suteikiamas perdavimo paslaugas ir (ar) disbalansą ir (ar) apskaičiuotas saugumo dedamosios lėšas;

143.2. Banko ar kitos kredito įstaigos garantijos (toliau – garantija).

144. Prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės pripažįstamos tinkamai pateiktomis, kai atitinka šias sąlygas:

144.1. Minimali prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių suma turi būti ne mažesnė nei:

144.1.1. dviejų didžiausių mėnesių, vertinant paskutinius tris ataskaitinius laikotarpius bei artimiausius tris ataskaitinius laikotarpius, mokėtina suma už užsakytus perdavimo pajėgumus, sumuojant užsakytus ilgalaikius, trumpalaikius ir pertraukiamuosius pajėgumus, mokėtina suma už vartojimo pajėgumus arba

144.1.2. visa numatoma suma už pajėgumų produktus, užsakytus trumpesniam nei dviejų mėnesių laikotarpiui;

144.1.3. didesnė reikšmė iš:

144.1.3.1. 20 procentų nuo dujų vertės, kurias rinkos dalyvis, prekiaujantis dujomis pagal dvišales pirkimo – pardavimo sutartis ir (ar) biržoje, turi pristatyti per artimiausią ataskaitinį laikotarpį arba

144.1.3.2. 20 procentų nuo dujų vertės, kurias rinkos dalyvis, prekiaujantis dujomis pagal dvišales pirkimo – pardavimo sutartis ir (ar) biržoje, pristatė per praėjusį ataskaitinį laikotarpį.

144.1.4. 20 procentų nuo dujų vertės, kurias rinkos dalyvis, transportuojantis dujas, planuoja transportuoti per artimiausią ataskaitinį laikotarpį.

145. Sistemos naudotojas privalo pateikti papildomas prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones tuo atveju, kai minimali prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių suma, nustatyta pagal Taisyklių 144.1 papunktį, padidėja 10 procentų.

146. Skaičiuojant prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių sumą pagal 144.1.3 ir 144.1.4 papunkčius, naudojama praėjusio ataskaitinio laikotarpio vidutinė svertinė dujų kaina UAB GET Baltic gamtinių dujų biržoje, Lietuvos virtualiame prekybos taške.

147. Jei sistemos naudotojo mokėtina suma už einamąjį mėnesį sukeltą disbalansą viršija pateiktų prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių sumą, PSO turi teisę pareikalauti pateikti

papildomas prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones, kurių dydis ne mažesnis nei einamąjį mėnesį planuojamos pajamos už perdavimo paslaugas ir (ar) disbalansą.

148. Garantija pripažįstama tinkamai pateikta prievolių įvykdymo užtikrinimo priemone, kai atitinka šias sąlygas:

148.1. Garantija turi būti išduota banko ar kitos kredito įstaigos, kuris (-os) turi ne mažesnį nei Baa1 pagal Moody‘s agentūrą arba BBB+ pagal Standard&Poor‘s agentūrą arba BBB+ pagal Fitch Ratings agentūrą ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta kredito reitingą. Jei bankui ar kitos kredito įstaigos nors viena šiame papunktyje nurodyta kredito reitingo agentūra yra suteikusi nurodytą ilgalaikio skolinimosi reitingą, tuomet laikoma, kad tokio banko ar kredito įstaigos išduota garantija yra tinkama.

148.2. Garantija turi būti pirmo pareikalavimo ir neatšaukiama (angl. „*first demand guarantee*“).

149. Prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonės privalo būti pateiktos ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pareikalavimo dienos.

150. Sistemos naudotojo teikiamų prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonių galiojimo terminas negali būti trumpesnis nei du mėnesiai po užsakytų pajėgumų produktų galiojimo pasibaigimo laikotarpio.

151. Pagal sistemos naudotojų prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones PSO gautos lėšos gali būti naudojamos padengti praleistus atsiskaitymus už paslaugas ir (ar) apskaičiuotas saugumo dedamosios lėšas.

152. PSO ne vėliau kaip per 14 kalendorinių dienų nuo visų įsipareigojimų pagal perdavimo sutartį ir (ar) Taisykles įvykdymo atsisako visų ar dalies savo teisių pagal pateiktas prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones ir jas grąžina prievolių įvykdymo užtikrinimo priemones išdavusiam asmeniui.

XVI SKYRIUS
DUJŲ APSKAITA

153. PSO vykdo perduodamų dujų apskaitą, kuria fiksuojami perduodamų dujų kiekio, slėgio, temperatūros ir kokybės parametrai.

154. Dujų kiekio, slėgio, temperatūros ir kokybės parametrų matavimas yra atliekamas atsiskaitymo už perdavimo paslaugas tikslais.

155. Kiekviena apskaitos vieta, kuri gali sutapti arba nesutapti su pristatymo vieta, turi apibrėžtą tašką, kuriame matuojami dujų kiekio, slėgio, temperatūros ir kokybės (pasirinktinai) parametrai.

156. **Dujų matavimo vienetai:**

156.1. Dujų apskaitai PSO naudoja šias dujų matavimo vienetų rūšis:

156.1.1. tūrio vienetus;

156.1.2. energijos vienetus.

156.2. Atsiskaitymui už perdavimo paslaugas dujų kiekis apskaitomas energijos vienetais.

156.3. Dujų kiekio (tūrio) matavimo vienetas yra kubinis metras (m^3), konvertuotas į normines sąlygas, kai dujų absoliutinis slėgis yra lygus 1,01325 barų ir temperatūra yra lygi 0 ^oC. Perskaičiavimui į normines sąlygas taikomas Lietuvos standartas LST EN ISO 13443:2005 „Gamtinės dujos. Norminės sąlygos ISO 13443:1996, įskaitant pataisą 1:1997“.

156.4. Dujų energijos vienetas – kilovatvalandė (kWh).

156.5. Dujų kiekio energijos vertė kilovatvalandėmis (kWh) apskaičiuojama kubinius metrus norminėmis sąlygomis dauginant iš viršutinės šilumingumo vertės, išreikštos kWh / m^3.

156.6. PSO kiekvieną parą apskaičiuoja kiekvienam perdavimo sistemos įleidimo ir išleidimo taško vidutinę viršutinę šilumingumo vertę.

156.7. Įleidimo (priėmimo) ir išleidimo (pristatymo) vietose pagal apskaitos vietose nustatytus tūrio ir energijos vienetus yra skaičiuojami šie dujų kiekiai:

156.7.1. valandinis kiekis;

156.7.2. paros maksimalus valandinis kiekis (MVK);

156.7.3. paros kiekis, išreiškiamas kaip tos paros valandinių dujų kiekių suma;

156.7.4. mėnesinis kiekis, išreiškiamas kaip to mėnesio parų dujų kiekių suma;

156.7.5. metinis kiekis, išreiškiamas kaip tų metų mėnesių dujų kiekių suma.

157. PSO užtikrina, kad faktiniai dujų kiekiai įleidimo ir išleidimo taškuose yra nustatomi remiantis Taisyklių XI skyriuje nurodytais priskyrimų nustatymo principais.

158. **Apskaitos skirtinguose įleidimo ir išleidimo taškuose tvarka:**

158.1. Apskaita įleidimo ir išleidimo iš / į gretimų perdavimo sistemų (-as) taškuose, įleidimo iš SGD terminalo taške atliekama pagal gretimų PSO ar tarp PSO ir SGD terminalo operatoriaus sudarytas bendradarbiavimo sutartis, kuriose nurodomi, kokie dujų kiekio bei kokybės matavimo metodai ir suderinti konversijos koeficientai yra naudojami, kokios yra matavimų patikrinimo taisyklės, ir kokie veiksmai, nustačius matavimo netikslumus, atliekami.

158.2. Apskaita išleidimo į skirstymo sistemas ir tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų vartotojų sistemas taškuose atliekama pagal 158.2.1–158.2.5 papunkčiuose nustatytą tvarką.

158.2.1. Dujų kiekio energijos vertė per parą konkrečiuose išleidimo į skirstymo sistemas ir tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų vartotojų sistemas taškuose yra nustatoma pagal dujų kokybės parametrų matavimo priemones arba pagal priskirtą paros vidutinę viršutinę šilumingumo vertę.

158.2.2. Kiekvieną parą viršutinę paros šilumingumo vertę konkrečiam išleidimo į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtą vartotojo sistemą taškui ar kiekvienam išleidimo į konkrečią skirstymo sistemą taškui nustato PSO, naudodamas viršutinę šilumingumo vertę nustatančias matavimo priemones.

158.2.3. Išleidimo į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtos vartotojo sistemos taške per parą patiekiamas dujų energijos kiekis yra apskaičiuojamas dauginant matavimo priemonėmis išmatuotą dujų kiekį iš tam taškui nustatytos vidutinės viršutinės šilumingumo vertės. Tuo būdu dujų kiekis yra išreiškiamas m^3 ir kWh.

158.2.4. Išleidimo į konkrečią skirstymo sistemą taške per parą patiekiamas dujų energijos kiekis yra apskaičiuojamas dauginant matavimo priemonėmis išmatuotą dujų kiekį iš tam taškui nustatytos vidutinės viršutinės šilumingumo vertės. Todėl PSO informaciją apie paros viršutinę šilumingumo vertę kiekvienam skirstymo sistemos įleidimo taškui perduoda SSO pagal tarp PSO ir SSO sudarytos bendradarbiavimo sutarties nuostatas.

158.2.5. Kai PSO perduoda dujas į dujų pristatymo vietą, nuo kurios prasideda tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungta vartotojo sistema:

158.2.5.1. dujų apskaitos sistemos (matavimo priemonės) įrengiamos ir eksploatuojamos pagal Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo, Gamtinių dujų apskaitos tvarkos aprašo, bei norminių dokumentų bei jų gamintojų reikalavimus;

158.2.5.2. didžiausias ir mažiausias leistinas dujų apskaitos sistemos (-ų) (matavimo priemonės (-ių)) dujų srautas (debitas) norminėmis sąlygomis (Q_{max} ir Q_{min}) ir dujų slėgis konkrečioje sistemos naudotojo dujų pristatymo vietose nurodomas prijungimo sutartyje ar prašyme sudaryti perdavimo sutartį;

158.2.5.3. dujų srautas negali viršyti įrengtos dujų apskaitos sistemos (matavimo priemonės) leistinos matavimo ribos Q_{max} ar būti mažesnis už Q_{min};

158.2.5.4. dujų apskaitos sistemos turi būti užplombuotos, kad nebūtų galima daryti įtakos jų darbui, nenuėmus plombų;

158.2.5.5. jei dėl sistemos naudotojo kaltės vartojamų dujų srautas nesiekia apskaitos sistemai nustatytos mažiausios leistinos dujų srauto ribos Q_{min}, jis skaičiuojamas pagal apskaitos sistemai nustatytą mažiausią leistiną dujų srautą Q_{min}.;

158.2.5.6. per ataskaitinį laikotarpį sistemos naudotojui perduotas šioje pristatymo vietoje dujų kiekis suderinamas 1-ąją po ataskaitinio laikotarpio darbo dieną.

159. **Apskaitos sistemų įrengimas ir eksploatavimas:**

159.1. Už apskaitos sistemų įrengimą ir eksploatavimą atsako PSO.

159.2. Visuose išleidimo į skirstymo sistemas, tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų vartotojų sistemas taškuose bei išleidimo į gretimą perdavimo sistemą taške dujų kiekio ir kokybės matavimo priemonės yra PSO nuosavybė arba vartotojo nuosavybė, kurią PSO eksploatuoja pagal panaudos sutartį.

159.3. PSO užtikrina, kad visuose išleidimo taškuose būtų įrengtos matavimo priemonės su nuotoliniu duomenų surinkimo sistema.

159.4. Jei pristatymo vietoje nėra įrengtos matavimo priemonės su nuotoliniu duomenų perdavimu, PSO turi teisę toje pristatymo vietoje ją įrengti.

160. **Apskaitos sistemų tikrinimas ir metrologinė patikra:**

160.1. Dujų kiekio ir kokybės matavimo priemonių darbo teisingumo kontrolė yra vykdoma kartu su SSO ir vartotojais, kurių vartotojo sistema tiesiogiai prijungta prie perdavimo sistemos, žinia.

160.2. Darbo teisingumo tikrinimo nuostatos yra aprašomos PSO ir SSO bendradarbiavimo sutartyje ir su sistemos naudotojais sudarytose sutartyse.

160.3. Dujų kiekio ir kokybės parametrų matavimo priemonėms metrologinė patikra atliekama Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo ir Gamtinių dujų apskaitos tvarkos aprašo nustatyta tvarka ir periodiškumu.

160.4. Sistemos naudotojas turi teisę paprašyti PSO, kad būtų atlikta apskaitos sistemos matavimo priemonių metrologinė patikra. Tokia patikra atliekama šia tvarka:

160.4.1. patikra atliekama kiek įmanoma greičiau po tokio prašymo gavimo;

160.4.2. PSO po metrologinės patikros atlikimo sistemos naudotojui atsiunčia patikros protokolą;

160.4.3. jei, atlikus patikrą, paaiškėja, kad matavimai atliekami pagal nustatytą tvarką ir nenustatomos matavimo klaidos, tokios patikros išlaidas turi padengti prašymą pateikęs sistemos naudotojas, kitu atveju – PSO.

161. **Apskaitos sistemų gedimai ir atliekami veiksmai:**

161.1. Dujų apskaitos sistemų įleidimo ir išleidimo iš / į gretimų perdavimo sistemų (-as) taškuose gedimo atveju, apskaitos sistemų gedimai pašalinami gretimų PSO sudarytoje bendradarbiavimo sutartyje nustatyta tvarka.

161.2. Dujų apskaitos sistemų, įrengtų išleidimo į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtų vartotojo sistemas taškuose, ar jų dalies neveikimo ar netinkamo veikimo atveju, PSO užtikrina, kad apskaitos sistemos būtų sutvarkytos ir klaidos būtų ištaisytos.

161.3. Nustačius dujų apskaitos sistemos, įrengtos išleidimo į tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtą vartotojo sistemą taške, gedimą, išderinimą, ir kai yra atliekama jos metrologinė patikra, dujų kiekis skaičiuojamas nuo dujų apskaitos sistemos gedimo, išderinimo pradžios iki gedimo pašalinimo bei suderinimo dienos, ar kol atliekama metrologinė patikra, pagal paskutinių 3 parų vidutinį dujų suvartojimą, arba skaičiuojamas kitu būdu, šalims susitarus.

161.4. Nustačius apskaitos sistemų išleidimo į skirstymo sistemas taškuose gedimą, apskaitos sistemų gedimai pašalinami PSO ir SSO bendradarbiavimo sutartyje nustatyta tvarka.

161.5. PSO nėra atsakingas už neteisingus dujų kiekio ir energijos matavimų duomenis, gautus iš SSO, ar tuo atveju, jei pasireiškė SSO duomenų perdavimo PSO klaidos dėl SSO kaltės.

161.6. Matavimo priemonių gedimo nustatymo po atsiskaitymui naudojamų kiekių nustatymo atveju:

161.6.1. PSO, laikotarpiui nuo apskaitos sistemų neveikimo ar netinkamo veikimo užfiksavimo iki jų tinkamo funkcionavimo atstatymo, turi teisę pakoreguoti ataskaitinio (-ių) laikotarpio (-ių) paros / parų dujų kiekius, apie tai informuodamas susijusį sistemos naudotoją ir pagrįsdamas tokius koregavimus;

161.7. Nustačius apskaitos sistemos išleidimo taške pažeidimą, atsiradusį dėl Q_{max} normą viršijančio dujų suvartojimo, apskaitos sistemos yra pakartotinai tikrinamos. Bet kokias su pakartotiniu patikrinimu susijusias išlaidas padengia sistemos naudotojas ar tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtos vartotojo sistemos savininkas.

161.8. Matavimo priemonių su nuotoliniu duomenų surinkimo sistema gedimo atveju, tokią matavimo priemonę eksploatuojantis subjektas apie jos gedimą informuoja nuotolinio duomenų surinkimo sistemos duomenis naudojančias šalis ir nedelsiant imasi reikalingų priemonių atnaujinti duomenų perdavimą.

162. Apskaitos sistemų tikrinimo, nuotolinio duomenų surinkimo sistemos, matavimo duomenų apsikeitimo principai yra nustatomi PSO ir SSO ar PSO ir kito operatoriaus bendradarbiavimo sutartyse nustatyta tvarka.

163. PSO savo interneto svetainėje skelbia perdavimo sistemos reikšminguose taškuose išmatuotus paros dujų kiekius ir viršutinę šilumingumo vertę.

XVII SKYRIUS
DUJŲ KOKYBĖ

164. Dujų sudėtis ir kokybės parametrai įleidimo ir išleidimo taškuose turi atitikti Gamtinių dujų kokybės reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu (toliau – Gamtinių dujų kokybės reikalavimai) nustatytus dujų kokybės reikalavimus.

165. Jei į įleidimo tašką pristatomos dujos neatitinka Gamtinių dujų kokybės reikalavimų, PSO turi teisę atsisakyti priimti ir perduoti dujas tol, kol bus pateikti akredituotos laboratorijos dokumentai, įrodantys, kad dujos atitinka dujų kokybės reikalavimus.

166. Jei į išleidimo tašką pristatomos dujos neatitinka dujų kokybės reikalavimų, sistemos naudotojas turi teisę atsisakyti priimti tokias dujas.

167. Ataskaitinio laikotarpio vidutinė viršutinė šilumingumo vertė yra skaičiuojama sudedant ataskaitinio laikotarpio kiekvienos paros vidutines viršutines šilumingumo vertes ir gautą sumą padalijant iš ataskaitinio laikotarpio parų skaičiaus.

168. Jei sistemos naudotojas sužino, kad gamtinės dujos, kurios buvo tiekiamos ar kurios bus tiekiamos į įleidimo tašką, neatitinka kokybės reikalavimų, jis nedelsiant apie tai turi pranešti PSO.

169. Ginčai dėl dujų kokybės sprendžiami tarpusavio susitarimu, o nepavykus susitarti, išankstine skundų nagrinėjimo neteismine tvarka nagrinėjami Valstybinėje energetikos inspekcijoje.

170. Jeigu ginčo, išnagrinėto pagal 169 punktą, sprendimo išvadoje nustatoma, kad yra pažeidimų, dėl kurių sistemos naudotojas turi nuostolių, išlaidas, susijusias su ginčo sprendimu, apmoka PSO, priešingu atveju – išlaidas, susijusias su ginčo sprendimu, apmoka sistemos naudotojas.

XVIII SKYRIUS
PERDAVIMO RIBOJIMO AR NUTRAUKIMO ATVEJAI IR TVARKA

171. **Perdavimo ribojimo ar nutraukimo atvejai:**

171.1. PSO turi teisę apriboti, nutraukti dujų perdavimą, atjungti tiesiogiai prie perdavimo sistemos prijungtą vartotojo dujų sistemą, arba kreiptis į SSO dėl dujų skirstymo apribojimo ar nutraukimo šiais atvejais:

171.1.1. nedelsiant, be jokio išankstinio įspėjimo, kai:

171.1.1.1. nustatoma, kad sistemos naudotojo vartotojo dujų sistema kelia grėsmę žmonių gyvybei, sveikatai arba turtui;

171.1.1.2. dėl sistemos naudotojo veiksmų kyla perdavimo sistemų avarijos grėsmė arba kenkiama dujų sistemos saugumui ir patikimumui;

171.1.1.3. kyla avarija ar ekstremalioji energetikos situacija, dėl kurių neįmanoma tęsti dujų perdavimo sistemos naudotojui, jeigu tenkinami Energetikos įstatyme nustatyti apribojimų ekstremaliųjų energetikos situacijų metu taikymo pagrindai;

171.1.1.4. nutraukiamas ar apribojamas dujų tiekimas į Lietuvos Respublikos teritoriją ir gamtinių dujų įmonės neturi pakankamo dujų atsargų rezervo;

171.1.1.5. jeigu dėl sistemos naudotojo sukelto disbalanso iškyla grėsmė perdavimo sistemos funkcionavimui ir perdavimo sistemos saugumui arba bet kokių esamų perdavimo paslaugų teikimo sutarčių vykdymui;

171.1.2. ne vėliau kaip prieš 5 kalendorines dienas raštu įspėjus sistemos naudotoją, kai:

171.1.2.1. sistemos naudotojas, nepaisydamas gauto rašytinio PSO įspėjimo, savo veiksmais ar neveikimu kelia trikdžius ir neigiamai veikia dujų kokybę;

171.1.2.2. būtina atlikti remonto ir kitų dujų sistemų prijungimo darbus;

171.1.2.3. sistemos naudotojas nesutinka įleisti PSO ar SSO ar trečiosios apskaitos sistemą valdančios šalies atstovo į sistemos naudotojo teritoriją ir (ar) patalpas įrengti, prižiūrėti arba pakeisti dujų apskaitos prietaisų ar fiksuoti jų rodmenis;

171.1.3. kai sistemos naudotojas laiku, Taisyklėse nustatytais terminais, neatsiskaito už dujų perdavimo paslaugas, balansavimą pagal Balansavimo taisykles, ir per 10 kalendorinių dienų nuo rašytinio įspėjimo iš PSO gavimo neapmoka sąskaitų už šias paslaugas ir (arba) PSO pareikalavus, nepateikia tinkamos pagal Taisyklių XV skyrių prievolių užtikrinimo priemonės;

171.1.4. kitais įstatymų numatytais atvejais.

171.2. SSO technologinėms reikmėms perduodamas dujų kiekis nėra ribojamas.

172. **Perdavimo atnaujinimo dėl įsiskolinimų tvarka:**

172.1. Nutraukus ar apribojus dujų perdavimą dėl įsiskolinimų, dujų perdavimas atnaujinamas tik tada, kai sistemos naudotojas visiškai padengia įsiskolinimus ir apmoka dujų sistemos atjungimo ir pajungimo išlaidas.

173. **Perdavimo avarinių situacijų, ekstremalios padėties atveju tvarka ir PSO bei sistemos naudotojų teisės ir pareigos tokių situacijų atveju:**

173.1. Avarinių situacijų, ekstremalios padėties, dalinio ar didelio dujų tiekimo sutrikimo atveju sistemos naudotojui dujų perdavimas, perdavimo ribojimas arba nutraukimas vykdomas pagal Gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 163 „Dėl Gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių aprašo patvirtinimo“(toliau – Aprašas) reikalavimus.

173.2. PSO, pagal 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010 (toliau – Reglamentas (ES) 2017/1938) nuostatas, vykdo Reglamente (ES) Nr. 2017/1938 ir Nacionaliniame gamtinių dujų tiekimo ekstremaliųjų situacijų valdymo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 1 – 241 „Dėl Nacionalinio gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo prevencinių veiksmų ir nacionalinio gamtinių dujų tiekimo ekstremaliųjų situacijų valdymo planų patvirtinimo“ numatyto krizės valdytojo funkcijas ir yra atsakingas už praktinį ir operatyvinį dujų tiekimo valdymą (veiksmų koordinavimą) ekstremalios situacijos dujų sektoriuje metu. Todėl PSO:

173.2.1. esant dideliam dujų tiekimo sutrikimui, daliniam dujų tiekimo sutrikimui ar dujų tiekimo nutraukimui, avarijų, gedimų ar dujų tiekimo režimo pažeidimų atveju, dėl kurių gali būti sumažintas, apribotas ar nutrauktas dujų perdavimas, nedelsiant Apraše nustatyta tvarka įspėja sistemos naudotojus;

173.2.2. sistemos naudotojams praneša apie Reglamento (ES) Nr. 2017/193811 straipsnio 1 dalyje nurodytų krizės lygių (ankstyvojo perspėjimo lygio, pavojaus lygio, ekstremalaus situacijos lygio) pradžią ir pabaigą, atnaujina informaciją krizės lygių metu;

173.2.3. turi teisę sistemos naudotojams teikti nurodymus apie tai, kokių veiksmų jie turi imtis avarinių situacijų ar ekstremalios situacijos dujų sektoriuje atveju;

173.2.4. imasi visų veiksmų, kad kuo mažiau būtų apribotas dujų perdavimas.

173.3. Sistemos naudotojai:

173.3.1. avarinių situacijų, ekstremalios situacijos dujų sektoriuje atveju turi teisę kuo skubiau iš PSO gauti visą su tuo susijusią jiems aktualią informaciją su nurodymais, kokių veiksmų jiems būtina imtis;

173.3.2. gavę 173.3.1 papunktyje nurodytą informaciją, privalo nedelsdami vykdyti PSO nurodymus.

174. **Pajėgumų paskirstymo ir kiekio paraiškų teikimo tvarka ribojimo atveju:**

174.1. Pajėgumų ribojimo atveju pirmiausia ribojami pertraukiamieji trumpiausio laikotarpio pajėgumai, vėliau – pertraukiamieji ilgesnio laikotarpio pajėgumai, ir galiausiai, jei paklausa vis dar viršija pasiūlą – nuolatiniai trumpesnio ir, esant būtinybei, ilgesnio laikotarpio pajėgumai.

174.2. Tos pačios trukmės pertraukiamųjų pajėgumų pertraukimas vyksta 47.4 papunktyje nurodyta tvarka.

174.3. Teikiant kiekio paraišką, susijusią su pertraukiamaisiais pajėgumais, ir PSO nustačius poreikį ją riboti, ribojimas vyksta proporcingai pateiktos kiekio paraiškos ir visų su pertraukiamaisiais pajėgumais susijusių pateiktų kiekio paraiškų santykiui.

174.4. Ribojimo metu kiekio paraiškos teikiamos įprasta Taisyklėse nustatyta kiekio paraiškų teikimo tvarka.

174.5. Kadangi ribojimas gali daryti įtaką sistemos naudotojams prieš ribojimo atsiradimą patvirtintus dujų kiekius:

174.5.1. kiekvienam sistemos naudotojui nustatomi nauji tam tikram ribojimo laikotarpiui patvirtinti dujų kiekiai;

174.5.2. dujų srautas nustatomas pagal naujai patvirtintų kiekių sumą;

174.5.3. sistemos naudotojai apie naujai patvirtintus pakeistus dujų kiekius informuojami nedelsiant.

174.6. Jeigu įleidimo taško pajėgumai ribojami Taisyklių 171.1.2.2 papunktyje numatytais atvejais, PSO sistemos naudotojui gali suteikti pajėgumus kitame įleidimo taške, jeigu tame įleidimo taške yra laisvų pajėgumų.

175. **PSO ir gretimų operatorių bendri veiksmai avarijų metu:**

175.1. Avarinių situacijų įleidimo ir išleidimo iš / į gretimų perdavimo sistemų (-as) taškuose atveju, PSO informacija su gretimų perdavimo sistemų operatoriais keičiasi ir skubių avarijų pašalinimo veiksmų bei dujų srauto valdymo veiksmų imasi pagal su gretimų perdavimo sistemų operatoriais sudarytose sutartyse dėl bendrų veiksmų avarijų metu perdavimo sistemoje nustatytą tvarką.

175.2. Avarinių situacijų išleidimo į skirstymo sistemas taškuose ar kituose taškuose atveju, avarijų pašalinimas, dujų srauto valdymas ir su tuo susijusios informacijos keitimasis vyksta PSO ir SSO ar PSO ir kito infrastruktūros operatoriaus bendradarbiavimo sutartyse nustatyta tvarka.

176. **Informavimas apie planinį ir neplaninį perdavimo ribojimą ar nutraukimą:**

176.1. PSO savo interneto svetainėje skelbia perdavimo sistemoje atliekamų darbų grafiką, kuriame pateikiami planuojami einamaisiais metais atlikti dujų perdavimo sistemos statybos, rekonstravimo, remonto darbai, galintys turėti įtakos Taisyklėse numatytoms sistemos naudotojų teisėms.

176.2. Perdavimo sistemoje atliekamų darbų grafike nurodomi objektai ir juose planuojamų atlikti darbų pavadinimai, planuojamų remonto darbų, atjungimo darbų tam tikrų zonų objektuose pradžios ir pabaigos datos, įtaka dujų tiekimui.

176.3. Apie planuojamą dujų sistemų remontą ar kitų vartotojų sistemų prijungimo darbų pradžią, kai jo metu nutraukiamas ar ribojamas dujų perdavimas, PSO sistemos naudotojus viešai informuoja ne vėliau kaip likus 42 kalendorinėms dienoms iki darbų pradžios.

176.4. Nuo kada ir kokiam laikui nutraukiamas arba ribojamas dujų perdavimas PSO sistemos naudotojus įspėja paštu, elektroniniu paštu, per kurjerį ar faksimiliniu ryšiu ne vėliau kaip prieš 5 dienas iki dujų sistemos remonto ar kitų vartotojų sistemų prijungimo darbų pradžios.

176.5. PSO informaciją apie neplaninius nuolatinių paslaugų teikimo nutraukimus ir tų paslaugų tikėtiną atkūrimo laiką informuoja nedelsiant po tokio nutraukimo poreikio nustatymo.

176.6. Taip pat PSO savo interneto svetainėje skelbia informaciją apie pertraukiamųjų pajėgumų planinį ir faktinį nutraukimą.

XIX SKYRIUS
KONFLIKTŲ SPRENDIMAS

177. Ginčai, kylantys dėl Taisyklių vykdymo ir nuostatų taikymo, sprendžiami perdavimo sutarties šalių tarpusavio susitarimu ir (arba) Energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme ir Civiliniame kodekse nustatyta tvarka.

178. Sutarties šalys gali susitarti perduoti visus ar tam tikrus ginčus spręsti arbitražo teismui.

XX SKYRIUS
NENUGALIMA JĖGA (*FORCE MAJEURE*)

179. PSO ir sistemos naudotojas atleidžiami nuo atsakomybės už Taisyklių nevykdymą, jeigu jie įrodo, kad Taisyklės nevykdytos dėl aplinkybių, kurių jie negalėjo kontroliuoti bei protingai numatyti ir, kad negalėjo užkirsti kelio šioms aplinkybėms ar jų padariniams atsirasti. Nenugalima jėga (*force majeure*) nelaikoma tai, kad PSO ar sistemos naudotojas neturi reikiamų finansinių išteklių arba skolininko kontrahentai pažeidžia savo prievoles.

180. Apie nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių atsiradimą nedelsiant turi būti pranešama PSO dispečeriniam centrui telefonu, o po to ir raštu. Nepranešus apie nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybes, negalima jomis remtis kaip atleidimo nuo atsakomybės už Taisyklių nevykdymą pagrindu. Būtina pranešti ir tuomet, kai išnyksta pagrindas nevykdyti įsipareigojimų dėl nenugalimos jėgos (force majeure) aplinkybių.

181. Jei atsiranda nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių, PSO ir sistemos naudotojas atleidžiami nuo sutartinių įsipareigojimų vykdymo visų minėtų aplinkybių buvimo laikotarpiu, bet ne ilgiau kaip 30 kalendorinių dienų.

182. Jeigu pagrindas nevykdyti įsipareigojimų dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) išlieka ilgiau negu 30 kalendorinių dienų, PSO ar sistemos naudotojas, įspėjęs prieš 3 darbo dienas, turi teisę nutraukti perdavimo sutartį arba sustabdyti jos vykdymą. Perdavimo sutarties nutraukimas nepanaikina teisės reikalauti atlyginti nuostolius iki nenugalimos jėgos (*force majeure*) pradžios, atsiradusius dėl perdavimo sutarties neįvykdymo.

183. Pasibaigus nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėms, privaloma nedelsiant įvykdyti įsipareigojimus, kurie nebuvo vykdomi iki nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių atsiradimo, jeigu nesusitarta kitaip.

XXI SKYRIUS
KONFIDENCIALUMAS

184. Duomenys apie sistemos naudotojui perduodamus gamtinių dujų kiekius, perdavimo sutartimi ir (ar) per EPPS užsakytus bei paskirstytus pajėgumus ir kiti duomenys sužinomi vykdant perdavimo sistemos operatoriaus veiklą, laikytini komerciškai jautria informacija, todėl yra konfidencialūs.

185. PSO teikia duomenis, nurodytus 184 punkte, įmonėms, vykdančioms dujų saugojimo, skirstymo ar SGD pakartotinis dujinimo veiklą, kiek tai reikalinga šių Taisyklių tinkamam vykdymui, taip pat, institucijoms turinčioms teisę reguliuoti, kontroliuoti ir (ar) tikrinti energetikos veiklą vykdančias įmones, Energetikos įstatymo, Gamtinių dujų įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

186. PSO gali teikti duomenis, nurodytus šio skyriaus 184 punkte įstaigoms, organizacijos ar įmonėms, atliekančioms gamtinių dujų sektoriaus tyrimus, rengiančioms apžvalgas ar vykdančioms kitą panašią veiklą, jeigu šiame papunktyje nurodytos institucijos, įstaigos, organizacijos ar įmonės raštu pateikia prašymą atkleisti duomenis, nurodant šių duomenų panaudojimo tikslą ir pateikia rašytinį sistemos naudotojo sutikimą dėl duomenų atskleidimo, kuriame nurodomas duomenų atskleidimo detalumas (perduoti kiekiai / užsakyti pajėgumai; data / laikotarpis; įleidimo / išleidimo taškas).

187. PSO duomenis, nurodytus šio skyriaus 184 punkte, teikia teisėsaugos institucijoms, kurios teisės aktų nustatyta tvarka, turi teisę reikalauti ir gauti šiuos duomenis.

188. Veiksmai, kuriais PSO perduoda informaciją ir kitus sistemos naudotojo duomenis nurodytus 184 punkte, šio skyriaus 185, 186 ir 187 punktuose nurodytiems asmenims, nebus laikoma sistemos naudotojo komercinės paslapties atskleidimu, įstatymų nesilaikymu ar perdavimo sutarties konfidencialumo laikymosi įsipareigojimų pažeidimu.

XXII SKYRIUS
INFORMAVIMAS

189. PSO viešai savo interneto svetainėje skelbia:

189.1. perdavimo sistemos įleidimo ir išleidimo taškus ir kt. reikšmingus PSO valdomos perdavimo sistemos taškus;

189.2. Taisykles;

189.3. teikiamas perdavimo paslaugas;

189.4. paslaugų kainas;

189.5. prašymo sudaryti perdavimo sutartį formą;

189.6. pavyzdinę perdavimo sutartį;

189.7. teisės naudotis EPPS sutarties formą;

189.8. kitų su perdavimo paslaugomis susijusių dokumentų formas;

189.9. Balansavimo taisykles;

189.10. investicijų projektus, kurie didina siūlomų pajėgumų kiekį;

189.11. kitą su perdavimo paslaugų teikimu susijusią ir Taisyklėse nurodytą informaciją.

XXIII SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

190. Gamtinių dujų perdavimo iš trečiosios šalies į trečiąją šalį per Lietuvos Respublikos teritoriją sąlygos nustatomos dvišaliame susitarime su šios paslaugos gavėju ir turi atitikti Gamtinių dujų įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus.

191. Gamtinių dujų perdavimo paslaugos teikiamos sudarius gamtinių dujų perdavimo sutartį. Sutarties forma ir standartinės sąlygos nurodytos kaip Taisyklių 2 priedas.

192. Visi Taisyklėse nurodyti priedai yra neatskiriama Taisyklių dalis.

193. Taisyklių pakeitimai yra skelbiami PSO interneto svetainėje.

194. Taisyklių pakeitimai skelbiami ne vėliau kaip vienas mėnuo prieš jiems įsigaliojant.

195. Taisyklės nustoja galioti, kai įsigalioja su kitais Baltijos šalių gamtinių dujų perdavimo sistemų operatoriais parengtos bendros naudojimosi perdavimo sistemomis taisyklės ir PSO apie šių taisyklių pakeitimą paskelbia Taisyklių 193 punkte nustatyta tvarka.

196. Klausimai, kurių nereglamentuoja Taisyklės ir Balansavimo taisyklės, sprendžiami vadovaujantis Gamtinių dujų įstatymu, Lietuvos Respublikos suskystintų gamtinių dujų terminalo įstatymu, Gamtinių dujų tiekimo diversifikavimo tvarkos aprašu, Civiliniu kodeksu ir tiesioginio taikymo ES gamtinių dujų sektorių reglamentuojančiais teisės aktais.

_____

Naudojimosi AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklių 1 priedas

_____
(įmonės pavadinimas / fizinis asmuo)

Įmonės / asmens:	
Adresas: Įmonės kodas / asmens kodas: PVM mokėtojo kodas: Tel.: Faksas: El. paštas: Interneto svetainė: Bankas, banko kodas: Atsiskaitomoji sąskaita:	

AB „Amber Grid“
(perdavimo sistemos operatoriaus pavadinimas)
Savanorių pr. 28, LT – 03116, Vilnius
(adresas)

PRAŠYMAS
SUDARYTI PERDAVIMO PASLAUGŲ SUTARTĮ

_____
(data)

_____
(vieta)

Prašome:

☐ sudaryti perdavimo paslaugų sutartį;

☐ patikslinti sudarytą perdavimo paslaugų sutartį.

(reikiamą pažymėti *x*)

Atsakingi asmenys

	Vardas, pavardė	Pareigos	Telefonas, el. paštas, faksas
Įmonės vadovas (ar asmenys, įgalioti sudaryti perdavimo sutartį):			

	Telefonas	El. paštas
Kontaktiniai duomenys, kuriais perdavimo sistemos operatorius turi teisę susisiekti dėl klausimų, susijusių su perdavimo paslaugų teikimu, 24 val. per parą:		

Pridedami dokumentai

1. ☐ Asmens įgaliojimas (jei sutartį pasirašo ne įmonės vadovas);
2. ☐ Kiti dokumentai: _____.

(reikiamą pažymėti *x*)

Pareiškėjas patvirtina, kad yra susipažinęs ir sutinka su visomis Naudojimosi perdavimo sistema Taisyklių nuostatomis, įsipareigoja laikytis Taisyklių sąlygų atlikdamas bet kokius Taisyklėse reglamentuojamus veiksmus.

Prašymą pateikęs asmuo

(pareigos)	(parašas)	(vardas, pavardė)	(telefonas, el. paštas, faksas)

A.V.

Prašymo registracija (registruoja perdavimo sistemos operatorius)
Registracijos Nr.
Registravimo data

Naudojimosi AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklių 2 priedas

GAMTINIŲ DUJŲ PERDAVIMO PASLAUGŲ S U T A R T I S Nr. .....

20 m. mėn. d.
(vieta)

Perdavimo sistemos operatorius AB „Amber Grid“ (toliau – PSO), atstovaujama ....., veikiančio pagal ....., viena sutarties šalis, ir perdavimo sistemos naudotojas ..... (toliau – Sistemos naudotojas), atstovaujama ...., veikiančio pagal ....., kita sutarties šalis, sudarėme šią sutartį (toliau – Sutartis).

1. Sutartyje vartojamos sąvokos

1.1. Sutartyje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas ir kiti Lietuvos Respublikos gamtinių dujų sektorių reglamentuojantys teisės aktai, PSO nustatytos ir PSO interneto svetainėje www.ambergrid.lt paskelbtos Naudojimosi AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistema taisyklės (toliau – Taisyklės) ir AB „Amber Grid“ gamtinių dujų perdavimo sistemos balansavimo taisyklės (toliau – Balansavimo taisyklės).

2. Sutarties objektas

2.1. Sutarties objektas yra gamtinių dujų perdavimo paslaugų (toliau – perdavimo paslaugos) teikimas Sistemos naudotojui Sutartyje nustatytomis sąlygomis.

2.2. PSO įsipareigoja gamtinių dujų (toliau – dujos) priėmimo vietoje (-ose) iš Sistemos naudotojo priimti dujas, kai Sistemos naudotojas patiekia dujas į perdavimo sistemą, ir jas perduoti į dujų pristatymo vietą (-as), kai Sistemos naudotojui dujos tiekiamos iš perdavimo sistemos.

2.3. Sistemos naudotojas įsipareigoja vykdyti Taisyklėse ir Balansavimo taisyklėse nustatytus reikalavimus ir apmokėti už perdavimo paslaugas ir balansavimą.

3. Dujų perdavimo paslaugos teikimo tvarka ir sąlygos

3.1. Perdavimo paslaugos teikimo sąlygos, nustatytos Taisyklėse ir Balansavimo taisyklėse, paskelbtose PSO interneto svetainėje.

3.2. Taisyklės ir Balansavimo taisyklės yra neatskiriama Sutarties dalis. Sutarties šalys įsipareigoja vykdyti visas galiojančios Taisyklių ir Balansavimo taisyklių redakcijos sąlygas.

3.3. Esant neatitikimams tarp Sutarties ir Taisyklių ar Balansavimo taisyklių nuostatų, galioja Taisyklių ir Balansavimo taisyklių nuostatos.

4. Šalių įsipareigojimai

4.1. PSO įsipareigoja:

4.1.1. tinkamai ir laiku vykdyti visas šios Sutarties sąlygas;

4.1.2. užtikrinti tinkamą perdavimo paslaugų kokybę.

4.2. Sistemos naudotojas įsipareigoja:

4.2.1. laiku ir tinkamai, šioje Sutartyje numatyta tvarka ir terminais, mokėti už teikiamas perdavimo paslaugas;

4.2.2. tinkamai ir laiku vykdyti visas šios Sutarties sąlygas.

5. Perdavimo paslaugų kainos ir jų taikymas

5.1. Už suteiktas perdavimo paslaugas Sistemos naudotojas moka PSO nustatytomis ir PSO interneto svetainėje www.ambergrid.lt skelbiamomis perdavimo paslaugų kainomis.

5.2. Perdavimo paslaugų kainos taikomos Taisyklėse nustatyta tvarka.

6. Apmokėjimas už perdavimo paslaugas ir balansavimą

6.1. Sistemos naudotojas moka PSO už suteiktas perdavimo paslaugas Taisyklėse nustatyta tvarka.

6.2. Mokėjimai, susiję su balansavimu, atliekami Balansavimo taisyklėse nustatyta tvarka.

7. Dujų apskaita ir dujų kokybė

7.1. Dujų apskaita vykdoma teisės aktų reikalavimus atitinkančiomis dujų kiekio, slėgio, temperatūros ir kokybės parametrų matavimo priemonėmis Taisyklėse nustatytomis sąlygomis ir tvarka.

7.2. Dujų kokybė turi atitikti Gamtinių dujų kokybės reikalavimų, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymu, ir kituose teisės aktuose nustatytus dujų kokybės reikalavimus.

8. Šalių atsakomybė

8.1. Sutarties šalys atsako už tinkamą Sutarties nuostatų vykdymą.

8.2. Sutarties šalių atsakomybė, teisės ir pareigos, kurios privalomos Sutarties šalims, nustatytos teisės aktuose, Sutartyje, Taisyklėse ir Balansavimo taisyklėse.

8.3. Šalis dėl šios Sutarties sąlygų nevykdymo ar (ir) Taisyklėse ar (ir) Balansavimo taisyklėse nustatytos tvarkos nesilaikymo atlygins kitai Sutarties šaliai atsiradusią žalą.

8.4. Šalis atleidžiama nuo atsakomybės už Sutarties nevykdymą, jeigu ji įrodo, kad Sutartis nevykdyta dėl nenugalimos jėgos (force majeure), t. y. aplinkybių, kurių ji negalėjo kontroliuoti bei protingai numatyti Sutarties sudarymo metu ir, kad negalėjo užkirsti kelio šioms aplinkybėms ar jų padariniams atsirasti.

9. Dujų perdavimo ribojimo ir nutraukimo sąlygos

9.1. Dujų perdavimas gali būti ribojamas ar nutraukiamas teisės aktuose, Taisyklėse bei Balansavimo taisyklėse nustatytais atvejais ir tvarka.

10. Konfliktų sprendimo tvarka

10.1. Ginčai, kylantys dėl Sutarties, Taisyklių ir Balansavimo taisyklių vykdymo, sprendžiami šalių tarpusavio susitarimu arba teisės aktuose nustatyta tvarka.

11. Sutarties pakeitimas, galiojimas ir nutraukimas

11.1. Sutarties pakeitimai, papildymai, priedai galioja, jeigu jie sudaryti raštu ir patvirtinti abiejų šalių parašais.

11.2. Sutarties priedų pakeitimai, papildymai, šalims susitarus, gali būti įforminami PSO elektroninėje perdavimo paslaugų užsakymo ir administravimo sistemoje.

11.3. Sutartis galioja neterminuotam laikotarpiui.

11.4. Sutartis gali būti nutraukta šalims susitarus arba teisės aktuose, Taisyklėse bei Balansavimo taisyklėse nustatytais atvejais ir tvarka.

12. Informacijos keitimasis

12.1. Sutarties šalys informaciją, susijusią su perdavimo paslaugų teikimu, keičiasi Taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais.

12.2. Sudarydamas šią sutartį Sistemos naudotojas įsipareigoja sudaryti teisės naudotis PSO elektronine perdavimo paslaugų užsakymo ir administravimo sistema sutartį.

13. Baigiamosios nuostatos

13.1. Klausimai, kurių nereguliuoja Sutartis, sprendžiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Gamtinių dujų įstatymu, kitais teisės aktais, tiesioginio taikymo ES teisės aktais, Taisyklėmis ir Balansavimo taisyklėmis.

13.2. Duomenys apie sistemos naudotojui perduodamus gamtinių dujų kiekius, užsakytus bei paskirstytus pajėgumus ir kiti duomenys sužinomi vykdant perdavimo sistemos operatoriaus veiklą yra konfidencialūs, išskyrus tokių duomenų pateikimą teisės aktų ir Taisyklių numatytais atvejais. Šalys susitaria, kad PSO galės teikti Taisyklėse numatytą informaciją kitiems asmenims, nurodytiems Taisyklėse. Sistemos naudotojas patvirtina, kad veiksmai, kuriais PSO perduos informaciją Taisyklėse paminėtiems asmenims, nebus laikomi komercinės paslapties atskleidimu, Lietuvos Respublikos įstatymų nesilaikymu ar Sutarties konfidencialumo pažeidimu.

13.3. Bet kuriuo metu, pateikus pranešimą kitai Šaliai, Šalis gali nurodyti kitus adreso ir rekvizitų duomenis šios Sutarties tikslais.

13.4. Apie šios Sutarties 14.1 papunktyje nurodytų rekvizitų pasikeitimą Šalys įsipareigoja raštu informuoti viena kitą ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo tokių pasikeitimų atsiradimo. Nesant tokio rašytinio pranešimo, visi pranešimai, prašymai, reikalavimai, sąskaitos ir kita informacija šios Sutarties tikslais laikoma tinkamai pateikta 14.1 papunktyje nurodytais rekvizitais.

13.5. Šalys pareiškia, kad perskaitė Sutartį, suprato jos turinį, pasekmes ir ją pasirašė kaip jų valios išraišką.

13.6. Sutartis sudaryta dviem vienodą juridinę galią turinčiais egzemplioriais – po vieną PSO ir Sistemos naudotojui.

13.7. Visi abiejų Šalių raštu sudaryti papildomi susitarimai, Sutarties pakeitimai ir priedai yra neatsiejama Sutarties dalis ir privalomi abejoms Šalims.

14. Sutarties šalių duomenys ir atstovai

14.1. Sutartį sudariusių asmenų adresai ir rekvizitai:

Perdavimo sistemos operatorius	Sistemos naudotojas
Įmonės pavadinimas	Įmonės pavadinimas
Įmonės kodas PVM mokėtojo kodas Adresas Tel. Faksas El. p. Interneto svetainė Banko rekvizitai: A / s Nr.	Įmonės kodas PVM mokėtojo kodas Adresas Tel. Faksas El. p. Interneto svetainė Banko rekvizitai: A / s Nr.

	Identifikacinis kodas[1]:

14.2. PSO ir Sistemos naudotojo atstovai Sutarties sąlygoms užtikrinti:

	Perdavimo sistemos operatorius	Sistemos naudotojas
Vardas, pavardė		
Pareigos		
Telefonas		
Faksas		
El. paštas		

14.3. PSO Dispečerinio centro duomenys:

Adresas	Telefonai	Elektroninis paštas	Faksas

14.4. Sutartį pasirašę asmenys:

	Perdavimo sistemos operatorius	Sistemos naudotojas
Pareigos		
Vardas, pavardė		
Parašas		
Data		

A. V. *A. V.*

SUDERINTA
Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos
2018 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. O3E-177

[1] Sistemos naudotojui suteiktas Energijos Identifikavimo Kodas (EIK).